

Priručnik o preduzetništvu mladih

Preduzetništvo je kada delujete na osnovu prilika i ideja
i pretvarate ih u vrednost za druge.

Vrednost koja se stvara može biti finansijska, kulturna ili društvena.

EntreComp 2016

Definiciju razvila danska fondacija

Za preduzetništvo - preduzeće mladih, 2012

Sadržaj

Poglavlje 1	3
EntreComp okvir i njegova svrha	3
Šta je "EntreComp u akciji"	3
Definisanje poduzetništva	3
Važnost razvoja preduzetničkih kompetencija kod mladih	4
Poglavlje 2	5
Predstavljanje EntreComp kompetencija	5
15 EntreComp kompetencija	5
1. Područje kompetencije: Ideje i mogućnosti	5
2. Područje kompetencije: Resursi	6
3. Područje kompetencije: U akciju	7
Poglavlje 3	8
Priručnik za korištenje okvira EntreComp	8
Zašto EntreComp okvir učiniti lakim za korišćenje od strane mladih.....	8
"EntreComp u akciji - Vodič za korišćenje" alat s dodatom vrednošću za omladinske radnike	9
Poglavlje 4	11
Praktične aktivnosti	11
Sažeta tablica	11
Aktivnosti	15
Rečnik	87

Poglavlje 1

EntreComp okvir i njegova svrha

Šta je " EntreComp u akciji"

EntreComp na delu je vodič ¹koji pomaže pojedincima i organizacijama da istraže zašto, kada i kako mogu koristiti **EntreComp**, ²**okvir preduzetničkih kompetencija** koji je objavila Europska komisija 2016. Predstavlja okvir EntreComp i deli više od 70 praktičnih primera kako EntreComp može koristiti za celoživotno učenje kroz formalno obrazovanje i obuku, neformalno učenje, zapošljavanje i poslovanje. Studije slučaja, alati i ideje u ovom vodiču prikupljeni su od partnera koji su bili inspirisani EntreCompom i odražavaju bogato i raznoliko okruženje o tome kako je preduzetničko učenje ugrađeno u različite sektore i za različite publike.

Sam EntreComp sveobuhvatan je okvir temeljen na istraživanju i izgrađen na paneuropskom konsenzusu. Fleksibilan je, prilagodljiv i besplatan za korištenje od strane bilo kojeg pojedinca u bilo kojem kontekstu. Okvir oživljava kada ga pojedinci i organizacije koriste za razumevanje, vrednovanje, implementaciju, procenu i prepoznavanje preduzetničkih kompetencija učenika iz različitih sfera života.

EntreComp u akciji ima za cilj da podstakne više aktera iz cele Europe i šire da se uključe i pridruže zajednici praktičara posvećenih ugradnji ovih kompetencija za ceo život u obrazovanje, zajednice, rad i poduzeća.

Definisanje preduzetništva

Opšte prihvaćenu definiciju preduzetništva razvila je Danska fondacija za preduzetništvo— Mlado preduzetništvo 2012. godine i kaže: „*Preduzetništvo je kada delujete na osnovu prilika i ideja i pretvarate ih u vrednost za druge. Vrednost koja se stvara može biti Finansijska, kulturna ili društvena.*” Prema tome, drugim rečima, preduzetništvo je razvoj i upravljanje novim poslovnim poduhvatom kako bi se ostvario profit ili postigao neki drugi cilj, kao što je uticaj na okolinu ili društvo. Preduzetništvo uključuje prepoznavanje tržišne prilike ili nedostatka na tržištu, razvoj poslovnog plana, osiguravanje finansiranja, pronalaženje pravog osoblja, pokretanje poslovanja i zatim upravljanje njegovim poslovanjem.

¹ <https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC109128>

² https://joint-research-centre.ec.europa.eu/entrecomp-entrepreneurship-competence-framework_en

Preduzetništvo se često smatra glavnim pokretačem ekonomskog rasta, podstiče transformacije, stvaranje novih tržišta, inovacijama i izgradnji bogatstva. Preduzetnici su često ključni za razvoj ideja i rešenja problema tokom stvaranja novih proizvoda. Važno je napomenuti da preduzetništvo može imati različite oblike, uključujući pokretanje novog posla, pokretanje društvenog preduzeća ili podsticanje inovacija unutar postojeće organizacije. Iako preduzetništvo često uključuje pokretanje poduhvata, ono je takođe način razmišljanja i skup veština koje se mogu primeniti u različitim kontekstima. Generalno, preduzetništvo je iskorištavanje prilika, preuzimanje rizika i stvaranje vrednosti kroz inovativne i održive poslovne poduhvate. Ima ključnu ulogu u pokretanju ekonomskog rasta, otvaranju radnih mesta i društvenom napretku.

Važnost razvoja preduzetničkih kompetencija kod mladih

Kompetencija za preduzetništvo sve se više prepoznaje kao kompetencija za ceo život, relevantna za lični razvoj i ispunjenje, pronalaženje i napredovanje na poslu, kao i za pokretanje novih poduhvata u rasponu od kampanja u zajednici i društvenih preduzeća do novih start-up preduzeća. Preduzetništvo kao kompetencija definiše se kao sposobnost delovanja prema prilikama i idejama za stvaranje vrednosti za druge.

Stvorena vrednost može biti društvena, kulturna ili finansijska. EntreComp prepoznaje priliku da budete preduzetnici u bilo kojoj situaciji, od školskog kurikulumu do inovacija na radnom mestu, od inicijativa zajednice do primenjenog učenja na fakultetu.

U EntreComp okviru, preduzetnička kompetencija je i individualna i kolektivna sposobnost. Preduzetništvo je kompetencija za ceo život. Biti kreativan ili razmišljati o tome kako raditi stvari na nove načine jednako je važno za napredovanje u karijeri ili smišljanje novih poslovnih ideja.

Preuzimanje inicijative, mobilisanje drugih i njihovo uključivanje u ideju korisne su veštine prilikom prikupljanja sredstava za lokalni sportski tim ili osnivanja novog društvenog poduzeća. Razumevanje kako provesti plan u delo i mudro koristiti finansije relevantno je za životno i poslovno planiranje u malom ili srednjem poduzeću (SME).

Razvijanje preduzetničkih kompetencija kod mladih od velike je važnosti iz sledećih razloga: povećanje zapošljivosti, podsticanje inovativnosti i ekonomskog rasta, podsticanje samoosnaživanja za preuzimanje kontrole nad karijerom, negovanje kritičkog mišljenja i veština rešavanja problema, negovanje kreativnosti i sposobnosti za inovativno razmišljanje, razvijanje

otpornost i prilagodljivost u suočavanju sa izazovima pa zatim promovisati društveni učinak i održivi razvoj.

Ukratko, razvijanje preduzetničkih kompetencija među mladima ključno je za njihov lični i profesionalni razvoj. Ono ih oprema veštinama, načinima razmišljanja i stavovima koji su visoko cenjeni u modernom svetu, omogućavajući im da uspeju u dinamičnom svetu rada koji se brzo menja. Štaviše, podsticanje preduzetništva među mladima doprinosi ekonomskom razvoju, inovacijama i društvenom napretku.

2. Poglavlje

Predstavljamo EntreComp kompetencije

15 EntreComp kompetencija

Petnaest kompetencija je jednako važno. Točak EntreComp može se smatrati jednostavnom polaznom tačkom za razumevanje i tumačenje onoga što se podrazumeva pod preduzetničkom kompetencijom. Može se doraditi i dublje primeniti kako bi se odgovorilo na potrebe specifičnih ciljnih grupa. EntreComp se sastoji od tri područja kompetencija: ideje i mogućnosti, resursi i delovanje. Svako područje sadrži 5 kompetencija, a one zajedno čine 15 kompetencija koje pojedinci koriste za otkrivanje i delovanje na mogućnostima i idejama.

1. Područje kompetencije: Ideje i mogućnosti

1.1 Uočavanje prilika

Saveti : Upotrebite svoju maštu i sposobnosti da prepoznate prilike za stvaranje vrednosti.

Opis: identifikovati i iskoristiti prilike za stvaranje vrednosti istraživanjem društvenog, kulturnog i ekonomskog pejzaža; identifikovati potrebe i izazove koje treba zadovoljiti; uspostaviti nove veze; i spojiti raštrkane elemente krajolika kako bi se stvorile prilike za stvaranje vrednosti.

1.2 Kreativnost

Saveti: Razvijte kreativne i svrhovite ideje.

Opis : razviti nekoliko ideja i prilika za stvaranje vrednosti, uključujući bolja rešenja za postojeće i nove izazove; istraživati i eksperimentisati s inovativnim pristupima; kombinovati znanje i resurse za postizanje vrednih učinaka.

1.3 Vizija

Saveti : radite prema svojoj viziji budućnosti.

Opis : zamisliti budućnost, razviti viziju pretvaranja ideja u akciju, vizualizovati buduće scenarije kako bi se pomoglo u usmeravanju napora i delovanja

1.4 Vrednovanje ideja

Saveti : maksimalno iskoristite ideje i prilike.

Opis : proceniti što je vrednost u društvenom, kulturnom i ekonomskom smislu; prepoznati potencijal ideje za stvaranje vrednosti; i identifikovati prikladne načine kako to najbolje iskoristiti.

1.5 Etičko i održivo razmišljanje

Saveti : Procenite posledice i uticaj ideja, prilika i radnji.

Opis : proceniti posledice ideja koje donose vrednost i efekat preduzetničkog delovanja na ciljnu zajednicu, tržište, društvo i okolinu; razmisliti o tome koliko su održivi dugoročni društveni, kulturni i ekonomski ciljevi; i izabrati smer delovanja kako bi se ponašao odgovorno.

2. Područje kompetencije: Resursi

2.1 Samosvest i samoeфикаsnost

Saveti : verujte u sebe i nastavite se razvijati.

Opis : razmišljati o vašim potrebama, težnjama i željama kratkoročno, srednjoročno i dugoročno; identifikovati i proceniti vaše individualne i grupne snage i slabosti; verovati u svoju sposobnost da utičete na tok događaja uprkos neizvesnosti, nazadovanju i privremenim neuspesima.

2.2 Samosvest i istrajnost

Saveti : Ostanite usredsređeni i nemojte odustati.

Opis : biti odlučan u pretvoranju ideja u delo i zadovoljiti svoju potrebu za postizanjem; biti spreman da se bude strpljiv i nastaviti pokušavati postići svoje dugoročne pojedinačne ili grupne ciljeve; istrajati pod pritiskom, nevoljama i privremenim neuspehom.

2.3 Mobilizacija resursa

Saveti : Prikupite resurse koji su vam potrebni i upravljajte njima.

Opis : starostiti i upravljati materijalnim, nematerijalnim i digitalnim resursima potrebnim za pretvaranje ideja u delo, maksimalno iskoristiti ograničene resurse i starostiti i upravljati kompetencijama potrebnim u bilo kojoj fazi, uključujući tehničke, pravne, porezne, i digitalne kompetencije.

2.4 Finansijska i ekonomska pismenost

Saveti : razviti finansijsko i ekonomsko znanje

Opis : proceniti trošak pretvaranja ideje u aktivnost koja stvara vrednost; planirati, doneti i proceniti finansijske odluke tokom vremena; upravljati finansiranjem kako biste bili sigurni da vaša aktivnost stvaranja vrednosti može trajati dugoročno.

2.5 Mobilizovati druge

Saveti : inspirisati, oduševiti i pristarostiti druge za pridruživanje

Opis : inspirisati i oduševiti relevantne akter, starostiti podršku potrebnu za postizanje vrednih rezultata i pokazati učinkovitu komunikaciju, uveravanje, pregovaranje i vođstvo.

3. Područje kompetencije: U akciju

3.1 Preuzimanje inicijative

Saveti : samo napred.

Opis : pokrenuti procese koji stvaraju vrednost, prihvatiti izazove, delovati i raditi samostalno za postizanje ciljeva, držati se namera i izvršavati planirane zadatke.

3.2 Planiranje i upravljanje

Saveti: odredite prioritete, organizujte i pratite.

Opis : postaviti dugoročne, srednjoročne i kratkoročne ciljeve, definisati prioritete i akcijske planove te se prilagoditi nepredviđenim promenama.

3.3 Suočavanje s neizvesnošću, dvosmislenošću i rizikom

Saveti : donosite odluke noseći se s neizvesnošću, dvosmislenošću i rizikom.

Opis : Za donošenje odluka kada je rezultat te odluke neizvestan, kada su dostupne informacije delimične ili dvosmislene, ili kada postoji rizik od neželjenih ishoda, unutar procesa stvaranja vrednosti, uključite strukturisane načine testiranja ideja i prototipova iz ranijih faza kako bi se smanjio rizik od neuspeha i kako bi brzo i fleksibilno rešavali situacije koje se brzo menjaju.

3.4 Saradnja sa drugima

Saveti : udružite se, saradujte i umrežite se.

Opis : raditi zajedno i saradivati sa drugima kako bi razvili ideje i pretvorili ih u delo; umrežiti; rešavati sukobe; i pozitivno se suočiti s konkurencijom kada je to potrebno.

3.5 Učenje kroz iskustvo

Saveti : učite radeći.

Opis : koristiti bilo koju inicijativu za stvaranje vrednosti kao priliku za učenje; učiti s drugima, uključujući vršnjake i mentore; promišljati i učiti iz uspeha i neuspeha (vlastitog i tuđeg).

Poglavlje 3

Priručnik za korišćenje okvira EntreComp

Zašto EntreComp okvir učiniti lakim za korišćenje od strane mladih

Okvir EntreComp pruža zajednički jezik i referentni okvir za preduzetničku kompetenciju. Adaptacija EntreComp okvira da bude lak za korišćenje od strane mladih uključuje da bude pristupačniji, prikladniji i zanimljiviji za mlade ljude. Implementacijom ovih strategija, okvir EntreComp može se učiniti privlačnijim mladim ljudima, posdstičući njihovo aktivno učešće u

preduzetničkom učenju i podstičući njihov preduzetnički način razmišljanja i veštine. Neophodan je iz nekoliko razloga:

Čineći okvir pristupačnim i srodnim mladim ljudima, pomaže u negovanju preduzetničkog načina razmišljanja od najranijih godina. Podstiče ih na kreativno razmišljanje, preuzimanje inicijative i razvijanje veština potrebnih za preduzetništvo.

Mnogi mladi ljudi možda u početku ne vide vezu između svog obrazovanja i preduzetništva. EntreComp okvir prilagođen mladima premošćuje ovaj jaz ističući prenosive veštine i kompetencije razvijene kroz obrazovanje koje su vredne u preduzetničkim aktivnostima. Pomaže im u razumevanju praktične primene svog obrazovanja i podstiče preduzetničko razmišljanje.

Kada mladi ljudi smatraju da je okvir pristupačan i privlačan, verovatnije je da će aktivno učestvovati u iskustvima preduzetničkog učenja. Pružajući okvir prilagođen korisnicima, podstiče njihovo uključivanje u preduzetničke projekte, inicijative i poduhvate, podstičući praktično učenje i razvoj praktičnih veština (ishodi učenja).

Adaptacija okvira tako da bude prilagođen mladima osigurava da bude dostupan raznolikom rasponu mladih ljudi, bez obzira na njihovo poreklo ili prethodno znanje. Podstiče inkluzivnost i podstiče uključivanje pojedinaca s različitim interesima, sposobnostima i težnjama. Preduzetništvo je usko povezano s inovacijama i rešavanjem problema. Uspostavljanje okvira prilagođenog mladima podstiče mlade na kritičko, kreativno razmišljanje i razvijanje veština rešavanja problema. Neguje njihovu sposobnost da prepoznaju prilike, prilagode se izazovima i razviju inovativna rešenja.

Učiniti EntreComp okvir prilagođen mladima ključno je za negovanje preduzetničkog načina razmišljanja, veština i težnji mladih ljudi. Pomaže premostiti jaz između obrazovanja i preduzetništva, osnažujući ih da se aktivno uključe u preduzetničko učenje i nastave svoje preduzetničke poduhvate.

“EntreComp u akciji – Uputstvo za upotrebu” alat s dodatnom vrednošću za omladinske radnike

Adaptacijom okvira tako da bude prilagođen mladima osigurava se da je dostupan raznolikom rasponu mladih ljudi, bez obzira na njihovo poreklo ili prethodno znanje. Podstiče inkluzivnost i podstiče učešće pojedinaca s različitim interesima, sposobnostima i težnjama. Preduzetništvo je usko povezano s inovacijama i rešavanjem problema. Izrada okvira prilagođenog mladima

podstiče mlade na kritičko i kreativno razmišljanje i razvijanje njihovih veština rešavanja problema. Neguje njihovu sposobnost da prepoznaju prilike, prilagode se izazovima i razviju inovativna rešenja.

Iskoristite EntreComp vodič za osmišljavanje iskustava preduzetničkog učenja za mlade ljude. Kreirajte strukturisane aktivnosti, radionice ili programe koji ciljaju na određene preduzetničke kompetencije. Integrišite praktične metodologije iskustvenog učenja kako biste maksimalno povećali angažman i razvoj praktičnih veština.

Podstaknite mlade ljude da razmišljaju o svom učenju i napredovanju koristeći navedene kompetencije. Olakšajte rasprave i aktivnosti razmišljanja kako biste im pomogli da prepoznaju svoje snage, područja za poboljšanje i potencijalne putove za svoje preduzetničko putovanje.

Iskoristite okvir EntreComp za unapređenje saradnje i umrežavanja među mladima. Omogućite im prilike da se povežu sa vršnjacima, mentorima i preduzetnicima radi razmene ideja, razmene iskustava i izgradnju mreže podrške.

Neprestano nadograđujete svoje znanje i veštine kao omladinskog mladima tako što ćete biti informisani o preduzetničkim trendovima, resursima i najboljim praksama. Uključite se u aktivnosti profesionalnog razvoja, pohađajte radionice ili konferencije i učestvujte u relevantnim mrežama ili zajednicama prakse.

Okvir EntreComp je vodič koji se može prilagoditi potrebama mladih ljudi. Pruža okvir za strukturisanje intervencija i podršku mladima u razvoju preduzetničkog načina razmišljanja i kompetencija potrebnih za njihov budući uspeh.

EntreComp je primenjivan na različite načine i pokazao se korisnim u pomaganju projekatima i organizacijama da postignu nekoliko ciljeva. Ovi ciljevi su bili:

- **mobilisati** interes za preduzetništvo i podstaknuti na delovanje.
- **stvoriti vrednost** prilagođavanjem okvira specifičnim kontekstima.
- **proceniti i oceniti** nivoe preduzetničke kompetencije.
- **realizovati** preduzetničke ideje i projekte.
- **prepoznati** preduzetničke veštine.

Poglavlje 4

Praktične aktivnosti

Sažeta tablica

n ^o	KOMPETENTNOST ADRESIRANO	KLJUČNI ELEMENTI	NAZIV I OPIS ALATA	TIPOLOGIJA
IDEJE I MOGUĆNOSTI				
1	Uočavanje mogućnosti	Kreativnost, timski rad, ko-dizajn.	Faktor V(vrednost)! Pozovite učesnike da uoče različite opcije za učestvovanje u društvenom izazovu i ko-kreiranju predloga dodajući različite elemente temeljene na inovacijama, uključivanju drugih ili kulturnim vrednostima.	Alat
2	Kreativnost	Lateralno mišljenje, vizualno mišljenje, relacije sila.	Zamisliti! Ova aktivnost podstiče motivaciju učesnika da osposobe svoju kreativnost, individualnu i kolektivnu. Lateralno razmišljanje u kombinaciji s vizuelnom kreativnošću.	Vežbajte
3	Vizija	Planiranje scenarija, planiranje budućnosti, predviđanje.	Moja budućnost iz snova! Pozovite učesnike da projiciraju svoje potencijalne budućnosti, pozitivne i negativne, odaberu budućnost iz snova, a zatim osmisle put kojim će do nje doći. Vizija budućnosti i razumevanje složenosti postizanja ciljeva koji također zahtevaju resurse, podupiratelje itd.	Metoda
4	Vrednovanje ideja	Vrednovanje ideja temeljenih na SWOT, SMART i Design Thinking.	Test-IN ideje! Pozovite učesnike da identifikuju ili definišu ideje za učešće u konkretnoj društvenoj situaciji / izazovu, a zatim će ih pratiti da slede nekoliko koraka za vrednovanje tih ideja na temelju konkretnih kriterijuma. Biće pozvani da imaju obektivnu viziju i kriterijume	Vežbajte

			za vrednovanje, a zatim rangiraju ideje.	
5	Etičko i održivo razmišljanje	Globalni dogovor / SDG / Ciljevi mladih	Impact-IN ideje! Pozovite učesnike da analiziraju i razmisle o društvenim uticajima koje projekat može imati. Promoviše razumevanje svih dimenzija uticaja, kako pozitivnih tako i negativnih, zatim promoviše planiranje kako akciju učiniti više etičnom, punom poštovanja i održivijom.	Alat
RESURSI				
6	Samosvest i samoefikasnost	Jača brainstorming, usklađivanje zadataka	Najbolji tim ikad! Učesnici će biti poboljšani da rade na svojoj samosvesti o veštinama, jakim stranama i kapacitetima, te će moći sastaviti timove na temelju najboljeg što svaki član može doneti. Samosvest, samopoštovanje	Alat
7	Motivacija i istrajnost	Suočavanje sa neuspehom.	Putovanja izazova! Učesnici će biti pozvani da prate putovanje s poteškoćama, izazovima i odlukama. Moraće da se suoče sa situacijom, reše neke probleme i razumeju složenost vođenja projekata, gde će neuspeh i upornost biti vrlo važni. (FORMAT IGRE)	Vežbajte
8	Mobilizacija resursa	Razmena alata; pregovaračke veštine; upravljanje resursima.	Ostvarite to, merite resurse! Učesnici će definisati potrebne resurse za razvoj akcije, a zatim će uz ograničenja i teškoće voditi do postizanja ciljeva. S druge strane, identifikovaće kompetencije za ispravno upravljanje resursima.	Alat
9	Finansijska i ekonomska pismenost	Povećajte budžet korak po korak (gejmifikacija)	Budžetiranje! Učesnici će uroniti u razradu osnovnog budžeta, identifikovati potencijalne finansijeri i suočiti se sa ekonomskim izazovima koji će ih naterati na donošenje odluka i	Alat

			pronalaženje alternativa, sa elementima igranja.	
10	Mobilisanje drugih	Efektivna komunikacija / uveravanje / pripovedanje	Zarazna strast! Polaznici će uvežbati svoje efektivne komunikacijske veštine i sposobnost uveravanja, osmišljavajući u grupama konkretnu jednostavnu ideju, praveći elevator pitch (kratak način da se predstavite, pređete na ključnu tačku i uspostavite vezu sa nekim u vremenskom trajanju od jedne vožnje liftom – otprilike 30 sekundi) zatim argumentirajući je i braneći kao najbolju ideju.	Vežbajte
U AKCIJU				
11	Preuzimanje inicijative	Preuzimanje inicijative / timski rad / kritičko mišljenje	Inicijativa na delu! Mladi ljudi će kroz različite scenarije doživeti iskustvo na putu da postanu proaktivni članovi svojih zajednica. Kroz saradničke rasprave i praktične aktivnosti, učesnici će naučiti da identifikuju prilike u kojima mogu preuzeti inicijative za budućnost	Vežbajte
12	Planiranje i upravljanje	Planiranje i upravljanje, Canvas poslovni model/učenje kroz rad	"Planiraj, upravljaj, uspi: poslovna simulacija" Radeonica uključuje mlade učesnike u uzbudljivo, praktično preduzetničko iskustvo u planiranju i upravljanju. Radeći u timovima, oni prolaze kroz simulirane poslovne izazove, poboljšavajući svoje veštine u planiranju i upravljanju koristeći Canvas Business model (platno poslovnog modela).	Vežbajte
13	Suočavanje s dvosmislenošću, neizvesnošću i rizikom	Izazovi i mogućnosti / mladi u nepovoljnom položaju / preduzetničko okruženje. (Igranje uloga)	Napravite korak napred - krećite se preduzetničkim pejzažom! Ova aktivnost simulira preduzetničko putovanje, ističući različite faktore i izazove koji mogu uticati na nečije šanse za uspeh u ulasku u iskustvo pokretanja preduzeća. U ovoj aktivnosti učesnici preuzimaju uloge povezane sa preduzetništvom i	Metoda

			napreduju zavisno od svojih resursia, prilika i izazova.	
14	Rad s drugima	Timski rad/pregovaranje/rešavanje problema	Izgradite startup - timski izazov! U ovoj aktivnosti učesnici će starostiti poslovni izazov koji treba da reše kao tim. Vežba je usmerena na podsticanje timskog rada, komunikacije, rešavanja problema i pregovaračkih veština, koje su ključne za rad u preduzetničkom okruženju.	Vežbajte
15	Učenje kroz iskustvo	Učenje kroz iskustvo/ pregovaračke i marketinške veštine/ komunikacija (Igra uloga)	Iskustveni uvidi: otkrivanje kroz delovanje! Ova je radeonica osmišljena kako bi učesnike uronila u praktičnu vežbu koja će izazvati njihove komunikacijske veštine, veštine zapažanja i njihovu sposobnost razmišljanja o iskustvima i učenja iz njih.	Metoda
Drugi				
16	Etika i održivo razmišljanje	Kritičko mišljenje/ komunikacijske veštine/ debata	Gde stojite - rasprava o etici i održivosti! Pred učesnicima se postavlja izazov da istraže ravnotežu između etičkih razmatranja i poslovne održivosti. Podeljeni u timove, raspravljaju o kontroverznim izjavama usredsređenim na realnost i dileme sa kojima se susreće moderno preduzetništvo.	Metoda
17	Obrazovanje za preduzetništvo	Znanja/veštine/s tavovi u preduzetničkom obrazovanju	Oснаživanje mladih kroz obrazovanje za preduzetništvo! Ova je sesija osmišljena kako bi kod učesnika razvila duboko razumevanje ključne uloge koju obrazovanje za preduzetništvo ima u oblikovanju mladih.	Vežbajte
18	Vrste poslovanja	Upoznati koncepte biznis/preduzeće /društveno preduzeće/start up	Poslovni nacrt: dekodiranje vrsta i modela! Ova radeonica ima za cilj voditi mlade učesnike kroz lavirint poslovnih klasifikacija. Radeonica je skrojena po meri znatiželjne mladeži željne istraživanja izvan uobičajenog,	Vežbajte

			u nepregledni pejzaž poslovnih struktura i tipova. Aktivnost nudi spoj praktičnog istraživanja, saradnje i kreativnog izražavanja gde će mladi ljudi putovati kroz različite poslovne modele i njihove nijanse.	
19	EntreComp Uvod/ Moje preduzetničke kompetencije	Samorefleksija/EntreComp	Putovanje kroz EntreComp! U današnjem dinamičnom preduzetničkom svetu, razumevanje samog sebe je ključno. Ova radionica se razvija oko holističkog razumevanja ličnih preduzetničkih kompetencija, spajajući srce, glavu i ruku – stav, znanje i veštine. Kroz to će učesnici biti upoznati s okvirom EntreComp, ključnim alatom za preduzetnike početnike.	Vežbajte
20	Izgradite vlastiti posao	Učenje kroz rad/kreativno razmišljanje/društveno poduzeće	Izgradite vlastito društveno preduzeće! Učesnici će učestvovati u interaktivnoj sesiji čiji je cilj podsticanje kreativnosti, podsticanje timskog rada i razumevanje glavnih koraka osnivanja društvenog preduzeća.	Vežbajte

Aktivnosti

V(vrednost) FAKTOR!

Područje kompetencije: Ideje i mogućnosti

Veličina grupe: Osmišljeno za grupe od najmanje 12 osoba i maksimalno 24 osobe. Po potrebi se može produžiti.

Vreme: 2 h 20 minuta

Pregled

Učesnici ove aktivnosti aktivno će tražiti različite mogućnosti za rešavanje društvenih problema. Moći će da odaberu specifičnu ideju i zajednički je modifikuju kako bi bila originalnija, uključivala druge i imala blagotvoran učinak na brojna područja kao što su različite ciljne

skupine i kulturna dinamika. Primarni fokus će biti na poznavanju zahteva ciljne grupe kao i konteksta u kojem će se intervencija odvijati.

Kompetencija: Uočavanje prilika

Ciljevi

Pomoći učesnicima u boljem razumevanju vrednosti identifikovanja višestrukih pristupa rešavanju poteškoća, uočavanju mogućnosti i zajedničkom stvaranju inovativnih ideja koje mogu zadovoljiti stvarne potrebe ciljane publike.
Podsticati stav saradnje u kojem svako može doprineti, saradivati i rasvetliti društvenu inicijativu.
Naučiti o procesu izgradnje ideje koja može biti prilagodljiva, fleksibilna i rekreirana na temelju različitih aspekata u procesu.
Podstaknuti razmišljanje o važnosti poboljšanja predloga saradnjom s drugima, uključivanjem višestruke publike i uključivanjem relevantnih faktora za povećanje ukupnog učinka.

Materijali

- Flipčart papir
- markeri i samoljepivi papirići (raznih boja)
- plastične medalje ili žvakaće gume (za pobednike)

Priprema i opis

Priprema – 10 minuta

1. Podelite učesnike u 3 različite grupe (do 6-7 grupa za veće timove) od kojih svaka ima 4-5 članova.
2. Svakom timu dajte flipčart, samoljepive papiriće i markere. Postavite flipčart na zid i nacrtajte "tablu sa rezultatima" gde ćete zabeležiti ime svakog tima i rezultat za svaki tim.

3. Organizujte aktivnost u obliku takmičenja između timova kako biste podstakli takmičarsku atmosferu i uključili učesnike. Svaki korak će se bodovati, a tablica bodovanja će pratiti napredak.
4. Odaberite žiri sastavljen od tri učesnika kako bi takmičenje bilo pošteno i negovalo duh u kojem mladi ljudi preuzimaju ulogu da daju ideje ostalim učesnicima. Facilitator može imati samo ulogu facilitatora.

Razvoj:

• Kontekstualizacija: 5 minuta

5. Objasnite učesnicima da, dok razvijaju predlog, moraju osigurati da se bavi specifičnom potrebom ili ciljem. Moramo osigurati da proces stvaranja uzme u obzir različite komponente dok u središtu drži ljude. Objasnite da će započeti proces zajedničkog stvaranja različitih opcija za rešavanje specifične situacije. Kako bismo osigurali da daju sve od sebe, to će postati takmičenje u kojem se timovi bore za osvajanje nagrade!
6. Pozovite učesnike da se uključe, budu aktivni u svojim zadacima i izazovima, donesu dobre i kreativne ideje i podrže svoje timove da dođu do nagrade! Započnimo.

Prvi KORAK: (15 min): Jedan izazov, puno odgovora!

7. Zamolite svaku grupu da se imenuje kao tim i predstavi ga ostalim učesnicima! Dodajte imena timova na tablu sa rezultatima.
8. Svaki tim će nakon toga biti zamoljen da pošalje (putem samoljepljivih papirića) što je moguće više predloga (ideja) za učestvovanje u određenom takmičenju. Voditelj može odrediti izazov koji može biti:
 - *Novi predlozi za uključivanje mladih u politiku.*
 - *Povećanje društvenog uključivanja mladih.*
 - *Kako promovisati aktivno građanstvo u gradu od 15.000 stanovnika.*
 - *Promovisanje volonterstva među mladima u ruralnim područjima.*
9. Kao moderator možete definisati drugi izazov na temelju interesa grupe ili organizacije promotora. To bi takođe mogla biti procedura glasanja. Svaka opcija je prihvatljiva.
10. Nakon što definišete izazov, dajte učesnicima 15 minuta da razmisle o idejama kako rešiti ili učesnicima u ovom izazovu! Predlozi bi mogli biti kratke rečenice koje će biti zapisane po jednoj ideji na ceduljici. I trebaju biti jasni, razumljivi i razjašnjavati što, zašto i kako.

11. Stavite beleške o postu na glavnu tablu podeljenu bojama kako biste prepoznali ideje svakog tima. Pročitajte svaku ideju/predlog, prebrojite samoljepljive svakog tima i uključite bodove u bodove (1 lepak = 1 bod).

Drugi KORAK: (10 minuta): Odabir ideja.

12. Pozovite svaki tim da odabere 1 ideju (1 samoljepiv papirić) koja će biti njihov predlog za razvoj tokom igre. Mogu izabrati jednu svoju ili neku drugu ideju iz drugih timova ako im se sviđa. Dajte im samo 3 minute za raspravu i odabir.

Treći KORAK: (60 minuta): Razvijte predloge!

Idi dublje (20 minuta):

13. Sada je vreme da uđemo malo dublje u predlog. Timovi trebaju odgovoriti na sledeća pitanja:
 - Što tačno predlažete?
 - Zašto?
 - Ko: direktni korisnici?
 - Gde?
 - Kada: Vremenski okvir (celog projekata).
 - Kako: nacrt opisa kako izraditi ovaj predlog.

Dajte im 15-20 minuta da razviju svoje ideje. Brojite bodove prema tome koliko pitanja svaki tim razvije (do 6 pitanja, dakle do 6 bodova).

Neka bude kreativno (10 minuta):

14. Dajte im 10 minuta da daju dodatnu vrednost predlogu koji će ga učiniti kreativnijim i inovativnijim, a pritom uvek imati na umu stvarne "potrebe" ciljne skupine.
15. Pregledajte elemente inovativnosti i ocenite faktor inovativnosti (od 1 do 5 bodova). Ako predlog već postoji, starostijaju 0 bodova. Dodajte bodove za svaki tim na ploči rezultata.

Uključite novu metu (10 minuta) :

16. Sada je vreme da date malo kreativnosti i prilagodite ideju uključivanju druge ciljne grupe ili drugog zainteresovanog aktera. Dajte im još 10 minuta za ovaj korak. Pregledajte predloge i dodelite svakom timu svoje bodove (od 1 do 5) i prebrojite ih na tablu s bodovanjem.

Uključite drugog glumca (10 minuta):

17. Opet, vreme je da se ideja prilagodi i uključi još jedan akter (institucija, organizacija, itd.) koji može pružiti dodatnu vrednost predlogu. Tim treba da definiše ko i zašto.

Pregledajte predloge i dodelite svakom timu svoje bodove (od 1 do 5) i prebrojite ih na tablu s bodovanjem.

Povežite to s kulturom (10 minuta):

18. Sada je vreme da se ideja prilagodi i pronade način kako povezati predlog s kulturnim pitanjem; timovi treba da pronađu način kako. Pregledajte predloge i dodelite svakom timu svoje bodove (od 1 do 5) i prebrojite ih na tablu s bodovanjem.
19. Maksimalno se može postići 25 bodova!

Četvrti KORAK: (25 minuta): Pronađimo najbolju ideju!

20. Dajte timovima 5 minuta da pripreme brzi elevator pitch(kratak način da se predstavite, pređete na ključnu tačku i uspostavite vezu sa nekim u vremenskom trajanju od jedne vožnje liftom – otprilike 30 sekundi) od 1 minute, opisujući suštinu predloga. Mogu se fokusirati na dodatu vrednost i način na koji se suočava sa izazovom. Treba nastojati biti uverljiv, kreativan i motivisan.

PITCHING (predlaganje): svaki će tim uzeti reč kako bi podelio svoju ideju.

GLASANJE : svaki učesnik mora glasati za ideju koja se razlikuje od njegove/njene. Zamolite ih da glasaju podizanjem ruke kako biste mogli prebrojati glasove za svaku ideju.

21. Nakon što su učesnici glasali, objavite glasove, proglasite pobednika ili pobednike i podelite simboličnu nagradu ili nagrade ako je moguće.

Peti KORAK: Procenimo - povratna informacija (20 minuta):

Pozovite učesnike da kratko razmišljaju i daju komentare o:

- *Koliki je izazov bilo identifikovati opcije za učestvovanje u izazovu?*
- *Koji je deo bio najizazovniji?*
- *Kako je bilo dublje ući u ideju i detaljnije je oblikovati?*

Povratne informacije od voditelja:

Kada razvijamo projekte, uzimamo u obzir različite elemente, ali naš primarni cilj je identifikovati prave prilike za rešavanje izazova i zadovoljavanje potreba naše ciljane publike. Ključno je dodati vrednost i osigurati da naši predlozi nisu samo ideje, već kreativna rešenja koja angažuju druge, uzimaju u obzir kontekst i imaju pozitivne učinke na druge ciljne skupine. Također, možemo imati na umu kontinuiranu prilagodljivost predloga u njegovom vlastitom procesu izgradnje. Uočavanje prilika znači pronalaženje načina za stvaranje vrednosti, u društvenom, kulturnom i ekonomskom smislu, ali i uspostavljanjem novih veza koje mogu

stvoriti nove prilike. Uspešan preduzetnik ne fokusira se samo na sam projekat ili ideju, već razmatra i ceo kontekst intervencije, s primarnim naglaskom na ljude.

Slogan / motivacijski izraz

Slušajte potrebe ljudi i konteksta kako biste osigurali vrednost!

Zapažanja

1	Ovaj alat istražuje tehniku poznatu kao "prisilni odnosi", koja uključuje korišćenje kreativnosti za podsticanje učesnika da otkriju načine povezivanja elemenata koji obično nisu povezani ili udaljeni jedni od drugih.
2	Ovaj alat potiče angažman i podržava kooperativno stvaranje ideja za koncepte u procesu. Kao što se stvarnost može promeniti, te ideje ostaju prilagođene i otvorene za evoluciju. Projekti su stalne konstrukcije, nikad potpuno definisani od samog početka, već se razvijaju i usavršavaju kako napreduju.
3	Po želji se izazov može definisati provođenjem postupka glasanja. Učesnici će imati priliku izabrati temu kojom će se baviti između niza konkretnih tema ili otvoreno. Ovaj pristup će uključiti više učesnika i efikasno se pozabaviti njihovim područjima interesa.
4	U konačnoj evaluaciji, ako bude više vremena, moglo bi biti zanimljivo otvoriti raspravu o fleksibilnosti projekata ili kako uključiti korisnike u proces osmišljavanja ideja: koliko može biti važno osigurati potrebe za pohađanjem, a zatim, uočavanje praktičnih i korisnih prilika.

Zamisli

Područje kompetencije: Ideje i mogućnosti

Veličina grupe : Najmanje 8-10 učesnika, ali dobro funkcioniše i sa većim grupama.

Vreme : 1 h 15 minuta

Pregled

U ovoj zanimljivoj aktivnosti učesnici će razvijati svoje veštine lateralnog razmišljanja kako bi poboljšali svoju kreativnu sposobnost. Ovaj dinamični alat inspirisaće učesnike da istražuju

različite tehnike kreativnosti, uključujući vizualno razmišljanje, individualno i zajednički. Kroz ovo iskustvo, oni će steći dragocen uvid u važnost održavanja otvorenog načina razmišljanja u našim preduzetničkim procesima.

Kompetencija : Kreativnost

Ciljevi

Koristiti kreativni način razmišljanja i motivaciju za treniranje naših umova prema kreativnosti i inovacijama.
Učiti o procesima kreativnosti koji zahtevaju vreme i energiju, fleksibilnost i viziju.
Ohrabrenje razmišljanja o značaju saradnje u stvaralaštvu, s različitim uglovima i vizijama može doprineti zajedničkom cilju.

Materijali

- Kartice sa slikama (najmanje 1 slika po učesniku)
- Kartice s rečima (najmanje 3-4 kartice po timu)
- Marker i papir za flipčart (nije nužno potreban)

Priprema i opis

Priprema:

1. Cela grupa učestvuje pojedinačno, ali u daljnjoj fazi radi se u grupama od po 4-5 polaznika.
2. Pripremite jedan sto po grupi za grupni zadatak. Stolice nisu obavezne.

Razvoj:

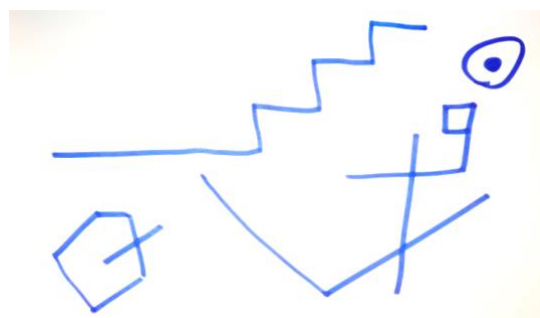
Kontekstualizacija: (5 minuta)

3. Započnite objašnjavajući učesnicima koliko je KREATIVNOST relevantna u svim preduzetničkim putevima. Biti kreativan je više od pukog otkrivanja najprivlačnije ideje; uključuje otvoren način razmišljanja koji vam omogućuje otkrivanje rešenja, alternativa i veza. Ova sposobnost da integrišete te uvide u svoje preduzetničko putovanje je ključna. Svako od nas poseduje potencijal za kreativnost, ali ona se može trenirati kao i svaka druga veština. Ova je vežba osmišljena kako bi nam pomogla negovati i razvijati svoju kreativnost.

Prvi KORAK: (30 minuta): Individualna kreativnost!

4. Pitajte učesnike

Učesnici individualno odgovaraju na pitanja na temelju svoje lične interpretacije slike koju će pružiti voditelj. Predlaže se da slike ne budu specifične ikone, već različiti oblici bez ikakvog specifičnog prikaza, koji će otvoriti maštu učesnika. Evo primera:

Prvi zadatak (10 minuta): Nasumično dajte jednu sliku svakom učesniku i zamolite ih da je pogledaju u bilo kojoj orijentaciji (vertikalno, vodoravno, kako žele) i da trebaju odgovoriti na sledeće pitanje na temelju onoga što vide i protumače na slici.

Pitanje: Koje je vaše omiljeno jelo?

Dajte im 5 minuta da razmisle i zamolite neke od njih da nasumično podele svoju sliku i odgovore.

Drugi zadatak (10 minuta): od učesnika se traži da zadrže sliku, ali sada bi je trebali okrenuti tačno na drugu stranu na koju su je prvobitno snimili i trebalo bi da odgovore na sledeće pitanje na temelju onoga što vide i tumače na slici.

Pitanje: Šta ćeš raditi ovaj vikend?

Dajte im 5 minuta da razmisle i zamolite neke od njih da nasumično podele svoju sliku i odgovore.

Treći zadatak (10 minuta): Sada zamolite učesnike da uzmu sliku partnera s leve strane i odgovore na isto zadnje pitanje, na temelju onoga što vide i tumače na novoj slici. (Razlog ponavljanja istog pitanja je dokazati da različite osobe mogu "videti" nešto različito na temelju iste slike. Mašta nema granica!)

Pitanje: Šta ćeš raditi ovaj vikend?

Dajte im 5 minuta da razmisle i zamolite neke od njih da nasumično podele svoju sliku i odgovore.

• Drugi KORAK: (30 minuta): Zajednička kreativnost!

Podelite učesnike u timove od 4-5 učesnika, zamolite ih da se pridruže stolu i pokažu sve slike zajedno.

Četvrti zadatak (15 minuta): Recite im da moraju rešiti izazov tumačenjem svih slika koje imaju kao grupa. Izazov:

Rešite ekološki problem: Na periferiji grada postoji deponija koja stvara probleme s neugodnim mirisima i otpadom.

Nakon 10 minuta, zamolite timove da podele svoje odgovore i pokažu slike pomoću kojih su dali odgovor.

Peti zadatak (15 minuta): sada u igru dolazi još jedan izazov. Učesnici će voditelju dati određene "reči" i njihov je zadatak integrisati te reči u svoje zajedničko rešenje. Moguće reči koje im možete dati:

Leto, zabava, migracija, klimatske promene, društvena uključenost, raznolikost, opština itd.
(slobodno promenite/odaberite reči po želji).

Nakon 10 minuta, zamolite timove da podele svoje odgovore i kako su integrisali reči u svoje rešenje.

Procenimo to - povratna informacija (15 minuta):

Voditelj će pozvati učesnike da kratko razmišljaju i daju neke komentare o:

- *Koliki je izazov bilo dati značenje slikama?*
- *Što je bilo veći izazov?*
- *Koliko je bilo složeno pronaći zajedničko rešenje u timovima na osnovu lične interpretacije slika?*

Povratne informacije od voditelja:

Za podsticanje preduzetničkog načina razmišljanja ključno je ostati otvoren, znatiželjan i spreman na eksperimentisanje. Razvijanje kreativnosti je veština koja zahteva vežbu. Uključivanje u vežbe koje promiču lateralno razmišljanje, podsticanje rešenja temelji se na vizualnoj interpretaciji i povezivanje naizgled nepovezanih koncepata može pomoći u negovanju ove kreativnosti. Ove su tehnike ključne za treniranje našeg uma, osposobljavajući nas za otkrivanje pravih rešenja kada se suočimo sa stvarnim problemima ili izazovima na našem preduzetničkom putu.

U carstvu stvarnosti susrećemo se s različitim situacijama u kojima kreativnost postaje naš nezamenljiv alat, otključavajući sredstva za prevladavanje tih prepreka.

Slogan/motivacijski izraz

Istrenirajte svoje umove da biste starostili sjajne ideje!

Zapažanja

1	Ovaj alat istražuje tehnike kreativnosti kao što su <i>vizualno razmišljanje, kreativnost temeljena na ograničenjima ili odnosima između reči (word force-relations)</i> . Sve te tehnike funkcionalne su za treniranje našeg uma i pozivaju nas na otvoreno razmišljanje i teraju naš potencijal da pronade nove načine za rešavanje različitih situacija, problema ili izazova.
2	Pitanja definisana u zadacima kreativnosti mogu se savršeno menjati. Samo moraju biti otvorena pitanja koja dopuštaju različite odgovore i mogućnosti. Dakle, na voditelju je da ih promeni.
3	Relevantno je zadržati isto pitanje za zadatke 2 i 3, kako bi se dokazalo da postoje različite interpretacije iste slike; ta različita osoba može imati različite pristupe.
4	Otvoreno razmišljanje sa učesnicima može se usredsrediti na sposobnost da svi mi moramo biti kreativni, ali i na potrebu da uvežbamo svoj um da to provedemo u praksi.

Moja budućnost iz snova!

Područje kompetencije: Ideje i mogućnosti

Veličina grupe: 15-20 učesnika

Vreme: 1 sat

Pregled

U ovoj aktivnosti učesnici uče kako mogu uočiti prilike planiranjem **i razvijanjem vizije svoje budućnosti**. Učesnici mogu identifikovati potencijalne budućnosti koje se mogu pojaviti iz konkretne sadašnjosti i zatim prema tome planirati kako doći do najpoželjnije budućnosti. Aktivnost se može planirati ili uzimajući u obzir ličnu situaciju ili profesionalnu.

Kompetencija

- Vizija

Ciljevi

Naučiti kako definisati ličnu viziju života (ličnog i profesionalnog)
Cilj mu je razviti sposobnost zamišljanja i analize više mogućih budućnosti/scenarija.
Promovisati sposobnost učesnika da mere i procenjuju rizike, opcije i prilike.
Kako bi naučili kako planirati, identifikovati potrebe, resurse i elemente podrške koji mogu ostvariti njihov "san".
Za unapređenje ličnog promišljanja o tome kako smo odgovorni za osiguranje rezultata vlastitog delovanja: Vizija je vodič, ali delovanje je put

Materijali

- Šablon 1: Buduća projekcija
- Šablon 2: Buduća staza
- markeri za olovke

Priprema i opis

Priprema:

- učesnici će starostiti 2 različita šablona i markere.

Razvoj:

• **Kontekstualizacija: (5 minuta)**

Voditelj će objasniti cilj aktivnosti: želimo identifikovati koja je budućnost iz snova u okviru od 3 godine, nacrtati je i osmisлити način kako do nje doći. Iz tog razloga, biće 4 koraka koja će biti potrebno pratiti, koja će biti objašnjena, a učesnici će imati nekoliko šablona koji će podržati njihov dizajn ove sanjane budućnosti. Možemo sanjati veliko, ali s nogama na podu.

• **Prvi KORAK: (15 minuta)**

• Učesnici su pozvani da "sanjaju svoju budućnost". Može se planirati iz lične ili profesionalne perspektive, ali u osnovi će morai shvatiti koja je njihova TRENUTNA situacija, a zatim projekatovati različite moguće budućnosti, u vremenskom okviru od 3 godine.

Voditelj može definisati konkretan izazov prema profilu i godinama učesnika: *na primer:*

„Sanjajte kakva će biti vaša profesionalna situacija za 3 godine! ili: "Sanjajte kako će izgledati vaš preduzetnički proces za 3 godine!" (Ako su već preduzetnici), ili "Sanjajte kakav će vam život biti za 3 godine".

• Mogu razmotriti sve mogućnosti, ne samo one "optimalne", već i situacije koje se možda ne žele dogoditi. Na primer: *Jedna Budućnost može biti da ja nastavim studirati, a do sada za njih nema posla. Ili se možda odluče na preduzetnički projekat i uspeju; ili planiraju apliciraju za konkretan posao i obučavaju se za njega, a onda starostiju ovu poziciju...*

- Koristiće se šablon broj 1 kako bi mogli definisati onih 4-5 opcija budućnosti, pozitivnih i „nepoželjnih“ (Važno je da se napravi referenca na one “negativne” koje se takođe mogu pojaviti u njihovoj projekciji budućnosti).

•**Drugi KORAK: (5 minuta)**

- Učesnici će tada biti pozvani da PROCENE, MERE i ODABERU svoju budućnost iz snova. Dakle, moraće proceniti svaku moguću budućnost koju su zapisali u prethodnom koraku, na temelju različitih kriterijuma: izvodljivost, ličnog uticaja, profesionalnog uticaja, a zatim odlučiti koja je njihova budućnost iz snova.

Na šablon 1 mogu Napisaćei komentare, zapažanja vezana uz moguće budućnosti koja su definisali te navesti koja od navedenih mogućih budućnosti im se više sviđa. Dakle, ovo će biti njihova budućnost iz snova. Ovaj se korak može učiniti pojedinačno. Voditelj može pratiti učesnike kako bi proverio imaju li poteškoća.

•**TREĆI KORAK: (20 minuta)**

- Kada znaju što žele doseći, moraće “nacrtati” put kojim će do toga doći, a to će uključivati 2. šablon, uključujući različite elemente:

-
- Resursi koji su mi potrebni . To mogu biti: materijali, prostori, kapaciteti za obuku itd. A od njih, što već imam?
 - Podrška: saradnici, institucije, javna uprava itd.?
 - Prevladavanje rizika: što može učiniti moj put neuspešnim? Možda dođem u svoju “budućnosti koju ne sanjam” i proverim što se može dogoditi ako stvari ne budu išle onako kako sam sanjao.
 - Koraci koje treba slediti: definišite, što je više moguće, šta trebate učiniti, korak po korak (isplanirajte svoj put).
-

•**Četvrti KORAK: (15 minuta)**

Ova se aktivnost izvodi pojedinačno, ali ima zajednički doprinos, tako da svaki učesnik može deliti svoj put s ostalima: bilo u timovima od 2 ili kolektivno, tako da svaki učesnik može starostiti povratnu informaciju od ostalih.

Ako je reč o kolektivnoj prezentaciji, može trajati 1 minut za prezentaciju svakog učesnika, a zatim približno 2 minute povratne informacije.

Procenimo to – povratna informacija:

Voditelj će pozvati učesnike da kratko razmišljaju i daju neke komentare o:

- *Koliko je bilo izazovno shvatiti svoju budućnost?*
- *Kako je bilo identifikovati i „neželjene” moguće budućnosti?*
- *Koliko je lako ili složeno bilo definisati ovaj put za postizanje njihovog plana?*

Povratne informacije od voditelja:

Koliko god planirali svoju budućnost, bolje se možemo organizovati i predvideti ono što želimo da se dogodi. Ne može sve biti pod kontrolom, ali možemo zamišljati pozitivno i pokušati postići svoje ciljeve iz "sadašnje" perspektive. Svest o rizicima i mogućim neželjenim situacijama također je neophodna, kako bismo sprečili i osigurali ono što želimo izbeći. I naravno, uvek je dobro pronaći saradnju, elemente podrške i druge resurse kako bi naš put bio lak.

Slogan/motivacijski izraz

Sanjajmo veliko, ali sa nogama na podu.

Zapažanja

1	Ovaj se alat temelji na specifičnim metodologijama kao što su <i>predviđanje i planiranje scenarija</i> , koje dolaze iz industrijski sektor.
2	Odabir ličnog ili profesionalnog puta zavisice od situacije ili interesa grupe. Na primer, ako se radi o grupi vrlo mladih ljudi, možda bi bilo zanimljivije planirati aktivnost na ličnom nivou, a ne na profesionalnom.
3	Ako je vremenski okvir kraći, tada učesnici mogu skratiti korak 3, ne opisujući cele elemente, ali barem da razmotre sve što će biti potrebno. Nikada nemojte izbegavati posljednji trenutak razmišljanja, jer je to deo zadataka kokonstrukcije.

Test-IN ideje!

Područje kompetencije

Ideje i mogućnosti

Veličina grupe

Preporuča se za grupe od 15-20 polaznika. Može se produžiti ako je potrebno.

Vreme

1 sat otprilike

Pregled

Ovom aktivnošću učesnici uče o **važnosti vrednovanja ideja** povezanih sa preduzetništvom sa određenim kriterijumima koji mogu pružiti obektivnu viziju merenja različitih opcija. Za širu viziju konkretne preduzetničke ideje, te kako ona može postići svoje ciljeve ili propasti u procesu, potrebno je uzeti u obzir **različite elemente i dimenzije**. **Merenje je važan korak**, ne na kraju, već na početku procesa.

Kompetencija

- Vrednovanje ideja

Ciljevi

Učiti o različitim dimenzijama koje preduzetnička ideja ima i koje je trebalo vrednovati
Cilj je povećati svest o važnosti mjrenja, pregleda, analiziranja pre napredovanja sa preduzetničkom idejom.
Promovisati sposobnost učesnika da budu reflektivni, analitični i kritični.
Promovisati ispravnu vrednost "cilja" kao glavnog elementa preduzetničke ideje.
Promovisati lično razmišljanje o tome kako smo mi odgovorni za osiguravanje ispravnog razvoja akcije od samog početka, kada je to samo ideja.

Materijali

- Šablon 1: tablica za vrednovanje ideja
- Šablon 2: Rangiranje ideja
- markeri za olovke / beli papir / samoljepivi

Priprema i opis

Priprema:

- Učesnici će raditi u timovima, tako da će biti raspoređeni po grupnim stolovima
- Učesnici će starostiti šablon za vrednovanje ideja, markere, nekoliko radova i samoljepljive papire (u slučaju da im zatrebaju).

Razvoj:

• **Kontekstualizacija: (5 minuta)**

Facilitator će objasniti aktivnost korak po korak pozivajući učesnike da budu kreativni, rade na saradnji i uveravajući ih da će izvući najbolje iz njih. Učesnici će biti podjeljeni u grupe od maksimalno 4-5 učesnika (zavisí od veličine cele grupe). Grupe će biti pozvane da daju ime timu jer počinjemo takmičenje!

Učesnici su zatim obavešteni da će morai razviti moguće ideje za praćenje konkretne situacije, a zatim ih vrednovati unutar konkretnog liste kriterijuma.

• **Prvi KORAK: (15 minuta) Ideje u razvoju: (poduzetnici)**

Učesnici će biti pozvani da se užive u ulogu "preduzetnika" i osmisle moguća rešenja za "nezaposlenost mladih u svojoj regiji". Ovo je otvorena tema koja može dati širok raspon odgovora, a to je ono što nam je potrebno: raznolikost opcija za suočavanje s ovom situacijom.

Učesnici su zatim pozvani da:

- daju barem 3-4 ideje. Mogu biti novi ili temeljeni na spoljašnjim iskustvima ili projekatima. *(Bolje je stvoriti nove, ali to će zavisiti od kapacitetu učesnika i vremenskom okviru koji je na raspolaganju).*

- Čak i ako to mogu biti projekti/ideje koje već postoje, mogu pokušati uključiti inovativne ili drugačije elemente u predloge.
- ideje mogu biti prilično različite jedne do druge, čak i u istoj situaciji.

Na primer:

“Ideja 1) kreirati trening obuku o mekim veštinama temeljen na ... (inovativni element) Ideja 2)

Promovisati program za mlade preduzetnike temeljen na... (inovativni element)

Ideja 3) Generisati konsultantsku uslugu za osobno pohađanje mladih na temelju ruralna područja... (Inovativni element)

• Drugi KORAK: (30 minuta) Vrednovanje ideja: proces revizije

Sada je vreme za vrednovanje ideja, pa su učesnici pozvani da uđu u ulogu “REVIZORA”.

Izmenjivanje ideja timova: Svaki tim će starostiti popis ideja od druge grupe, tako da će **ocenjavati predloge drugih timova** . (*Na primer: tim 1 ceni ideje tima 2, tim 2 od tima 3, tim 3 od tima 1...*)

Postojaće lista pitanja koja će voditi našu procenu. Moguće je da nedostaju informacije jer ćemo starostiti samo listu ideja s nekim nacrtom opisa. Tada možemo "zamisliti" kako se pojavljuju ostale informacije.

Na primer: Ideja 1) trening obuke mekih veština: Pitanje 1.1 Da li je meta protagonista ove akcije? Tada naše razmišljanje može biti da su meke veštine odabrane za pružanje obuke o njima možda prethodno odabrane na temelju upitnika za potencijalne učesnike. Dakle, odgovor bi bio da!

Zatim, cilj nije samo vrednovati, već i predložiti kako se može nastaviti u svakom koraku kako bi se osiguralo da je proces visokog kvalitet!

Hajde da ocenimo svaku od ideja registrovanih sledeći ove korake:

Nº	Ključno pitanje na koje treba odgovoriti	Mera	
1	Kriterijum: Testiranje TARGET-a (ciljeva)		
1.1	<i>Odgovara li predlog specifičnim ciljnim potrebama?</i>	1-5	do 15
1.2	<i>Uzimaju li se u obzir ciljani utisci i ocene?</i>	1-5	
1.3	<i>Je li ciljni protagonist ove akcije/procesa?</i>	1-5	
2	Kriterijum: Testiranje PRILIKE		
2.1	<i>Olakšava li kontekst intervencije ovaj proces (lako ga je razviti)?</i>	1-5	

2.2	<i>Ima pristalica, saradnika da bude lakše?</i>	1-5	do 15
2.3	<i>Postoji li prethodno uspešno iskustvo na kojem se temelji ova ideja?</i>	1-5	
3	Kriterijum: Ispitivanje KVALITET		
3.1	<i>Je li predlog dovoljno konkretan i definiše li konkretne ciljeve?</i>	1-5	do 15
3.2	<i>Je li predlog merljiv i može li pružiti dokaze?</i>	1-5	
3.3	<i>Je li predlog realan i daje definisanu DODATNU VREDNOST? Koju?</i>	1-5	
4	Kriterijum: Testiranje PROCESA		
4.1	<i>Je li proces jasan i jednostavan za razvoj (nije mnogo složen)?</i>	1-5	do 15
4.2	<i>Je li proces lako dostižan u konkretnom vremenskom rasponu?</i>	1-5	
4.3	<i>Postoje li potencijalni rizici za postizanje ciljeva?</i>	1-5	

Pomoću ovog alata može se postići maksimalno 60 bodova koji se moraju primeniti na svaku od stvorenih ideja. Razmatra se vremenski okvir od približno 20 minuta po ideji.

• **Treći KORAK: (15 minuta) Rangiranje ideja: javna uloga.**

Dakle, sada je vreme da podelimo celokupno vrednovanje ideja i napravimo opšti poredak među timovima. Ovo će biti posebno takmičenje gde će se na lestvici proveriti koje su ideje bolje ocenjene. Prikazaće se redosledom kako bi se rangirali od gore prema dole. Može izgledati ovako:

RANG	IDEJA	TIM	BODOVI
1	<i>Obuka mekih veština</i>	1 "Zvezde"	53
2	<i>Online mentorska usluga</i>	3	51
3

Nakon rangiranja mogu se pojaviti neka zapažanja i može se otvoriti dijalog za razmenu razmišljanja, uvažavanje ideja, vrednovanje ideja itd.

Procenimo to – povratna informacija:

Fasilitator će pozvati učesnike da kratko razmišljaju i daju neke komentare o:

- Koliko je bilo teško definisati ideje koje su pratile ovu konkretnu situaciju/izazov?
- Je li bilo složeno vrednovati svaki kriterijum?
- Bilo kakav poziv na oprez u vezi sa elementima koji su ocenjivani?

Povratne informacije od voditelja:

Kad god planiramo da razvijemo ideju, neko razmišljanje mora doći na samom početku. Vrednovanje ideja je naša prilika da definišemo koliko su jasne, konkretne, koliko su usklađene sa stvarnošću, potrebama korisnika ili kontekstom... i, dakle, koliko će imati šanse za uspeh.

Merenje ne dolazi samo na samom kraju projekata ili aktivnosti, već od samog početka, kako bi se osiguralo da su naponi koje ćemo uložiti dobro fokusirani. A pri vrednovanju moraju se uzeti u obzir različiti kriterijumi i dimenzije, kao što su društvene (uočavanje cilja u sredini), kulturne (uzimajući u obzir kontekstualnu stvarnost) ili ekonomske (vrednovanje merenja, ako je realno, itd..).

Slogan/motivacijski izraz

Vrednujmo i merimo u koraku 1, kako bismo došli do koraka 10!

Zapažanja

1	Ova tehnika se temelji na: SWOT analizi, SMART ciljevima i Design Thinking, kao metodama koje analizu i vrednovanje smatraju delom svog procesa.
2	Glavna tema na koju se treba usredsrediti kako biste razvili ideje, savršeno može biti neka druga. Samo pripazite da se radi o dosta otvorenoj temi koja lako može doneti raznolike i različite ideje kao potencijalna rešenja.
3	Ideje se mogu temeljiti na nečemu što već postoji, ali vrlo je preporučljivo stvoriti nove ideje ili barem uneti neke inovacije u postojeće. To će zavisiti od iskustva i znanja učesnika i o tome će odlučiti voditelj.
4	Promišljanje bi trebalo da se odnosi na relevantnost odabira ideje za njeno pokretanje i osiguravanje uspeha. Vrednovati ideje takođe znači meriti priliku, naš kapacitet i rezultate koje smo stvarno voljni postići.

Naslov: *Impact-IN ideje!*

Područje kompetencije

Ideje i mogućnosti

Veličina grupe

Preporuča se za grupe od 15-20 polaznika. Može se produžiti ako je potrebno.

Vreme

1 sat i 30 min približno

Pregled

U ovoj aktivnosti učesnici će naučiti da definišu **potencijalne uticaje** akcija i **proceniti posledice** za pojedince, zajednice i planetu. Naglašava se važnost razmatranja različitih kriterijuma i osiguravanja da se projekat provodi s **etičkom, odgovornom i održivom vizijom**.

Kompetencija

- Etičko i održivo razmišljanje

Ciljevi

Povećati razumevanje učesnika o važnosti procene posledica društvenih akcija.
Razvijati analitičko razmišljanje o društvenim uticajima koje želimo provući kroz naše projekatne ideje.
Učiti o svim dimenzijama društvenog uticaja (i pozitivnih i negativnih)
Cilj je razviti sposobnost zamišljanja i definisanja konkretnih društvenih uticaja na etiku, sa poštovanjem i održivom vizijom i razvijati lično razmišljanje o konceptima etičkog zamišljanja i održivosti.

Materijali

- Šablon projekata (treba izraditi)
- Šablon ocjenjivanja
- Markeri za olovke / samoljepivi papirići

Priprema i opis

Priprema:

- Učesnici će raditi u timovima, tako da će biti raspoređeni na grupnom stolu
- Učesnici će starostiti šablon za vrednovanje ideja, markere, nekoliko radova i samoljepljive papire (u slučaju da im zatrebaju). Takođe će u grupama starostiti šablon projekata.

Razvoj:

• **Kontekstualizacija: (10 minuta)**

Voditelj će objasniti glavni cilj aktivnosti i proces koji ćemo slediti. Biće relevantno napraviti kratki uvod o važnosti održivih i etičkih elemenata koji mogu biti deo naših predloga/ideja/poslovanja. U ovom slučaju može biti zanimljivo pozvati se na:

- viziju društvenog poslovanja koja ne uzima u obzir samo samo poslovanje već i uticaj na okolinu, koja uključuje etičko razmišljanje koje ne uzima u obzir samo zasebne interese već i zajedničke.
- uticaj razmatran u 3 dimenzije: društvenoj, ekonomskoj i vezan za okolinu

- Uticaj su zaista učinci, pozitivni i negativni, koje projekat može proizvesti zahvaljujući svom razvoju,
- važnost merenja društvenog uticaja, budući da sve treba imati dokaze koje treba ispitati.

Učesnici će tada biti obavješteni da će sama aktivnost biti merenje uticaja koji konkretna akcija/projekat može imati, na različitim nivoima i dimenzijama.

• **Prvi KORAK: (30 minuta): PROCENITE glavni uticaj projekata.**

a) Čitanje : Svaki će tim starostiti šablon projekata koji će uključivati bitne informacije o stvarnoj ili nestvarnoj akciji. Preporučuje se korištenje projekata ili akcija iz iste organizacije, sa obzirom na projekte/akcije koji su različiti pa bi i evaluacija mogla biti drugačija. Mogu pažljivo gledati i čitati te razmišljati o informacijama koje imaju.

Primer šablona može uključivati barem sledeće informacije o projekatu:

1. Naziv
2. Ciljevi
3. Očekivani rezultati/ishodi
4. Kontekst intervencije
5. Glavni opis (1-2 odlomka)
6. Ciljana grupa koja će biti uključena
7. Vreme radnje

Projekatne šablone može dati voditelj ili mogu biti projekatne ideje koje učesnici lično poznaju (ako su zaposleni sa mladima i već rade).

Evo jednog primera šablona, ali može poslužiti i svaki drugi. One mogu biti stvarne ili ne, ali osnovne informacije mogu biti dane učesnicima:

1	Naziv
	<i>Oснаživanje себе</i>
2	Ciljevi
	<ul style="list-style-type: none"> ● <i>Povećati digitalne i komunikacijske veštine migranata</i> ● <i>Razvijati samopoznavanje i samopouzdanje migranata o njihovom potencijalnom pristupu zapošljavanju</i> ● <i>Povećati veštine i kompetencije učesnika za njihovu socijalnu i radnu integraciju.</i>
3	Očekivani rezultati

	<ul style="list-style-type: none"> • Najmanje 20 migranata, koji žive u regiji xx, razviće celi proces obuke i obuke za zapošljavanje • najmanje 80% učesnika će se prijaviti za mogućnosti zapošljavanja u regiji (CV, intervju, itd.) • Najmanje 20% učesnika starostija priliku za zapošljavanje na kraju projekata.
4	Kontekst intervencije
	Regija xx ima relevantan broj migranata, a većina njih ima poteškoća u pronalaženju prilike za rad. Migranti imaju kratke informacije o vrstama firmi ili prilikama dostupnim u njihovoj okolini, a nadalje imaju kratke digitalne ili komunikacijske veštine. Kulturološki gledano, oni nisu navikli na procese koji se slede u ovoj zemlji kako bi pronašli posao i ne znaju kanale i procese koje mogu slediti kako bi pristupili tim mogućnostima.
5	Glavni opis (1-2 odlomka)
	<p>Ovaj projekat uključuje nekoliko usluga za povećanje radne uključenosti migranata (i muškaraca i žena) u regiji:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <u>Usluga osposobljavanja</u> : digitalne veštine, komunikacijske veštine, online traženje posla, pripremanje intervjuja ili CV-ja itd. • <u>Coaching usluga</u>: posebna podrška za prepoznavanje glavnih potencijala, kapaciteta i povećanje samopoznavanja učesnika. • <u>Usluge traženja</u> : identifikacija mogućih firmi ili pozicija na kojima učesnici mogu raditi. Koordinacija eventualnih intervjuja, odnosno dostava CV-ja i sl.
6	Ciljana grupa koja će biti uključena
	Migranti (muškarci i žene), bez starosne granice, stanovnici u regiji. Možda su zainteresirani za ovaj proces, motivisani za pronalazak posla. Većini njih potrebna je ekonomska potpora za pokrivanje porodičnih potreba.
7	Vreme radnje
	Projekat traje otprilike 8 meseci od početka procesa obuke.

b) Procenite potencijalne uticaje: Učesnici se zatim pozivaju da procene glavne UTICAJE koje konkretna ideja može imati u trogodišnjem razvoju. Koraci će biti sledeći:

1. **Prvi opšti uticaj:** moraju meriti uticaj u ove 3 specifične dimenzije: DRUŠTVENI/EKONOMSKI I SREDINSKI.
2. **Detaljna procena uticaja:** Zatim će se od učesnika tražiti da pregledaju da li je njihova procena uzela u obzir sledeće elemente. Osim ako moraju da id napred i uključe dodatne uticaje u svim dimenzijama na temelju njih:

- a. LJUDI: način na koji žive, rade, komuniciraju, njihov svakodnevni život uopšte.
- b. KULTURA: ako projekat utiče na verovanja, običaje, vrednosti, jezik itd.
- c. ZAJEDNICA: ako projekat utiče na koheziju, stabilnost, usluge, sadržaje koje zajednica ima.
- d. OKOLINA: uzimajući u obzir elemente kao što su voda, vazduh, dostupnost i kvalitet hrane, količina prašine, buka kojoj su građani izloženi, sigurnost opšta, pristup resursima i njihova kontrola...
- e. ZDRAVLJE I DOBROSTANJE: na svim nivoima, telesnoj, mentalnoj, socijalnoj i duhovnoj, ali i odsutnost bolesti itd.
- f. EKONOMSKI KAPACITET: ako učinak projekata takođe utiče na ekonomski kapacitet, odnosno sposobnost pokrivanja ličnih potreba i sl.
- g. LIČNA PERCEPCIJA (STRAHOVI I TEŽNJE); ako projekat takođe utiče na ljude na ovoj ličnoj i emocionalnom nivou.

Dakle, odgovor bi trebalo biti da će svaka grupa identifikovati mnogo više mogućih uticaja uzimajući u obzir sve te elemente, tako da će otkriti koliko duboke dimenzije uticaja mogu biti unutar konkretnog predloga.

Na primer, u projekatu preduzetničke obuke jedan glavni učinak mogao bi se definisati kao: "Ljudi starostijaju znanje o razvoju lokalnog poslovanja".

Ali u Detaljnoj proceni uticaja takođe se može identifikovati:

"Učesnici će povećati svoje potencijalne ekonomske kapacitete", "učesnici će promeniti svoju percepciju budućnosti sa više nade, težnji i novih vizija", "učesnici će biti sličniji da promene svoje okruženje te negativne učinke na njih svojim preduzetničkim delovanjem".

Dakle, otkrivanje svih detaljnih dimenzija društvenog uticaja donosi više svetla učesnicima da identifikuju detaljniji opis kako radnja može generisati uticaje.

Šablon koji se može koristiti za ovu procenu može biti sledeći:

PROJEKAT / AKCIJA: XXXX		
Društveni uticaji	Ekonomski uticaji	Uticaji na okolinu

• **Drugi KORAK: (15 minuta): PROCENITE potencijalni negativni učinak.**

Zatim će učesnici biti pozvani da analiziraju jesu li dobro identifikovali moguće NEGATIVNE uticaje. Mogu ih uključiti u svoj popis.

Dakle, ovo će ih možda naterati da shvate da uticaji takođe mogu biti negativni te da se može obaviti prethodni rad na "predviđanju" kako bi se sprečili i izbegli potencijalni rizici naših radnji/projekata.

• **Treći KORAK: (15 minuta): POBOLJŠANJE učinka.**

Kako neki od kriterijuma možda neće biti prisutni u akciji, ovaj će novi korak pozvati učesnike da definišu kako će projekat/predlog moći POVEĆATI društveni učinak, ali i GENERISATI uticaj na druge dimenzije/područja, a posebno kako sprečiti POTENCIJALNI NEGATIVNI UTICAJ. Glavni kriteriji za razmatranje mogu se razviti odgovarajući na sledeća pitanja:

-
- *Je li projekat društven i ima relevantnu društvenu komponentu?*
 - *Razmatra li projekat potrebe glavnog cilja ili ciljeva u ranjivim situacijama ili zajednice generalno?*
 - *Razmatra li projekat elemente okoline, potencijalne negativne uticaje?*
 - *Razmatra li projekat moguće ekonomske učinke, na bilo kom nivou?*
 - *itd...*
-

Procenimo to – povratna informacija (30 minuta):

Voditelj će pozvati učesnike da kratko razmišljaju i daju neke komentare o:

- *Koliko je bilo izazovno identifikovati društvene učinke?*
- *Kako je bilo identifikovati moguće negativne uticaje?*
- *Koliko je bilo jednostavno ili složeno poboljšaće početne učinke projekata?*

Povratne informacije od voditelja:

Prilikom izrade projekata možemo imati u vidu sve moguće uticaje koje on može imati, u različitim dimenzijama, kako pozitivne tako i negativne. Možda ćemo moći SPREČITI negativne učinke, a to može značiti promeniti opseg ili pristup našem delovanju, uključiti ili izbrisati neke elemente. Možemo se usredsrediti na DONOŠENJE VREDNOSTI korisnicima, zajednici, društvu generalno. Odgovorno delovanje osigurat će da naše delovanje postane održivo delovanje koje pomaže u rastu umesto da stvara nove prepreke ili poteškoće.

Slogan/motivacijski izraz

Identifikovati buduće tragove akcije: društveni učinak!

Zapažanja

1	Ovaj se alat temelji na specifičnim metodologijama kao što je <i>procena društvenog</i>
---	---

	<i>uticaja</i> , za potporu u definisanju potencijalnih učinaka akcije.
2	Šablon projekata može biti isti za sve grupe. Ovo takođe može biti zanimljivo uporediti i dublje proučiti istu inicijativu, proveriti slične reakcije i komentare te razlike.
3	Ako trener želi napraviti pojednostavljenu akciju, tada šablon projekata može biti vrlo jednostavan, a pozitivni i negativni učinci mogu se opisati u isto vreme. Dakle, učesnici će biti pozvani da identifikuju oba potencijalna uticaja tokom istog koraka (tada će koraci 1 i 2 ići zajedno).
4	Učesnici ne moraju postići složen rezultat, to je više vežba analize, vlastitog i grupnog razmišljanja o učincima koje projekat može imati. Navođenje konkretnih primera pozitivnog i negativnog uticaja od strane trenera može razjasniti.

Najbolji tim ikad!

Područje kompetencije: Resursi

Veličina grupe: 10-12 učesnika. Može se produžiti ako je potrebno.

Vreme: približno 2 sata.

Pregled

U ovoj aktivnosti, učesnici će se aktivno usredsrediti na prepoznavanje **vlastitih veština, sposobnosti i snaga, podstičući veru u sebe**. Učestvovalaće u vežbama samosvesnosti kako bi bolje razumeli sebe i poboljšali ili otkrili svoje **jedinstvene kvalitete**. Osim toga, istražiće kako njihove individualne snage mogu doprineti rastu tima, stvarajući sinergiju **komplementarnih** elemenata koji jačaju zajednički okvir usmeren na postizanje uspeha. Identifikacija snaga i slabosti ključni je element za napredak, suočavanje s neuspehom i traženje alternativnih rešenja.

Kompetencija

- Samosvesnost i samoefikasnost

Ciljevi

Pomoći polaznicima da delotvornije prepoznaju svoje lične i profesionalne potencijale, sposobnosti i veštine.

Podstići samosvesnost i samopoštovanje učesnika pomažući im da odrede svoje ključne kvalitete koje mogu dovesti do uspeha.

Razvijati razmišljanje učesnika o važnosti poboljšanja zajedničkog rada, naglašavajući kako

se jedinstvene kvalitete i veštine svakog člana mogu nadopunjavati.

Materijali

- Papiri, markeri i samoljepivi

Priprema i opis

Priprema:

- Učesnici se mogu podeliti u grupe (preporučuje se približno 4-5 članova), osiguravajući najmanje 3 različite grupe. Iako će prva aktivnost biti individualna, bolje je organizovati grupe pre početka aktivnosti.

Takođe je pozitivno ako postoji povezanost među učesnicima, ako se međusobno poznaju, jer će to biti od pomoći u jednom od koraka aktivnosti.

Možda će biti nekoliko stolova i stolica za sedeti i napraviti neke beleške.

Razvoj:

• **Kontekstualizacija: (5 minuta)**

Voditelj će objasniti učesnicima da je prepoznavanje ličnih i kolektivnih snaga ključno za izgradnju kohezivnog i delotvornog tima. Trebalo bi da priznamo i svoje snage i slabosti.

Uključivanje u ovu aktivnost pomoći će nam da steknemo samosvesnost o svojim sposobnostima i ograničenjima tokom rada na projekatu ili ideji.

Voditelj će podstići učesnike da duboko promisle i ulože napor da pronađu dobre osobine koje svatko od nas ima, jer je obično prilično složeno definisati najbolje od nas.

• **Prvi KORAK: (40 minuta): INDIVIDUALNI RAD**

a) Ja sam najbolji u... (10 minuta)

Svaki učesnik će odvojiti vreme da na papiru napiše svoje ime, a zatim definiše koja mu je najbolja kvalitet u svakodnevnom životu. To nema veze s poslom, već s njegovim/njenim ličnim životom. Ako ima više od 1 kvalitete, čak 3-4, savršeno će ih sve registrovati. Na primer:

Najbolji sam u organizovanju aktivnosti prijatelja.

Najbolji sam u spajanju prijatelja i kontakata....

b) Najbolje radim u... (10 minuta)

Svaki će učesnik sada, u istom radu, definisati koja je njegova/njegova najbolja kvalitet kada je u pitanju radni kontekst. Opet, ako postoji više od 1 kvalitete, sve moraju biti registrovane. Na primer:

Najbolji sam u organizovanju digitalne i fizičke dokumentacije.

Najbolji sam u oluji ideja kada je u pitanju stvaranje novih ideja..

c) Još uvek moram učiti o... (10 minuta)

Svaki će učesnik sada definisati koja su to njegova ograničenja ili nedostatak kvalitet u kontekstu rada. Opet, oni mogu biti 1 ili možda više. Svi oni mogu biti registrovani. Na primer:

Još uvek moram naučiti o upravljanju vremenom.

Još uvek moram učiti o ekonomskim i proračunskim pitanjima.

...

d) Povratne informacije (10 minuta)

Voditelj će pozvati učesnike da podele svoje nalaze. Ne mogu svi nastupiti, samo oni koji to žele. I predstaviće sva 3 koraka: u čemu su dobri u ličnom životu, profesionalnom, a potom i o ograničenjima. Voditelj može pružiti neke moguće povratne informacije/razmišljanja o podudarnostima ili razlikama.

• Drugi KORAK: (50 minuta): KOLEKTIVNI RAD

a) Što je najbolje od vas... (15 minuta) Oluja ideja o prednostima

Ovaj se korak može delotvorno provesti samo ako su učesnici već upoznati jedni sa drugima. Ako to nije slučaj, može preskočiti ovaj korak.

Učesnici se dele u grupe (kako su definisane na početku). Svaki će učesnik biti podstaknut da daje jedni drugima pozitivne povratne informacije. Napisaće na post-it papiriću kvalitete/jake strane koje on/ona prepoznaje u ostalim partnerima u timu, uglavnom temeljene na radnoj nivou, ali i lične ako im je tako draže. Svaki učesnik će zalepiti post-it na lični papir svakog učesnika.

Tada može doći do kratke povratne informacije. *Što je za vas iznenađujuće? Neka kvalitet za koju niste bili svesni da je imate? Slučajnosti?*

b) Usklađivanje zadataka (15 minuta)

Dakle, sa obzirom na kvalitete/jake strane koje su identifikovane pre (i u individualnim i zajedničkim koracima), svaka grupa će morati definisati i raspodeliti zadatke među učesnicima, kako bi obranili zašto su "najbolji tim ikada"!

Zadaci i odgovornosti mogu se dodeliti u skladu s individualnim snagama svakog člana tima. Tim će definisati koje uloge ili zadatke želi imenovati ili kako organizovati svoju "firmu" "Tim".

c) Još uvek trebamo učiti o... (20 minuta)

Svaki će tim sada definisati koja su to njihova ograničenja ili nedostatak kvalitet u timu, kojima je možda potrebna spoljašnja podrška.

Prezentacija : tada će svaki tim odvojiti minutu da opiše zašto su "Najbolji tim ikad"! Na primer:

Mi smo najbolji tim ikada jer : imamo najboljeg organizatora vremena, dokumentacije i ideja (Mario). Ali takođe imamo najbolji komunikator koji će osigurati vidljivost svega što radimo (Sabrina). Ali svaka firma treba produktivnost i delotvornost, a mi za to imamo najboljeg koordinatora (Ana)...

ALI još se moramo da naučimo da se nosimo sa neizvesnošću i osigurati da nam ekonomsko upravljanje omogući da postignemo svoje ciljeve.

Procenimo to – povratna informacija (25 minuta):

Voditelj će pozvati učesnike da kratko razmišljaju i daju neke komentare o:

- *Koliki je izazov bilo identifikovati lične kapacitete/jake strane na oba nivoa?*
- *Koji je deo bio najizazovniji?*
- *Kako je bilo definisati “najbolji tim ikada”? Neka posebna poteškoća?*

Povratne informacije od voditelja:

Važno je imati samosvesnost o svojim jakim i slabim stranama kako bismo naglasili svoje jake strane i rešili svoja ograničenja bilo njihovim poboljšanjem ili pronalaženjem alternativnih rešenja.

Kada osoba preuzme ulogu u kojoj je moćna, to ne samo da povećava produktivnost, već i povećava zadovoljstvo poslom.

Identifikovanje i korišćenje prednosti je stalan proces. Ključno je stvoriti kulturu u kojoj se cene snage, a pojedinci se podstiču da ih razvijaju i primenjuju u svojim ulogama. Važno je shvatiti da se niko ne može istaknuti u svakom aspektu, veštini ili odgovornosti. Da bismo išli napred, moramo formirati timove u kojima možemo saradivati, inovirati i zajedno se razvijati. Samosvesnost igra presudnu ulogu u ovom procesu jer nam pomaže da odredimo svoja ograničenja i otkriti načine kako ih nadopuniti snagama drugih. Ovaj saradnički pristup ključ je za postizanje uspeha.

Slogan/motivacijski izraz

Cenite ono što imate i što vam treba od drugih!

Zapažanja

1	Ovaj alat istražuje neke tehnike poput oluje ideja o prednostima ili usklađivanja zadataka, koje su posebno praktične u radnim grupama.
2	Koraci refleksije ovog alata ključni su za pomoć učesnicima da steknu duboko razumevanje značaja samosvesnosti u pogledu njihovih sposobnosti i njihove potrebe za spoljašnjom potporom.

Put izazova !

Područje kompetencije: Resursi

Veličina grupe: 15-20 učesnika. Može se produžiti ako je potrebno.

Vreme: približno 1 sat.

Pregled

U ovoj aktivnosti učesnici će **doživeti neuspeh i naučiti važnost odlučnosti i istrajnosti** u postizanju svojih ciljeva. Kroz **samostalnu i kolektivnu refleksiju**, identificirat ćemo potencijalne prepreke koje se mogu pojaviti dok sledimo projektnu ideju ili preduzetnički proces. To će nas pripremiti za **prevladavanje prepreka** i uspešno postizanje naših ciljeva.

Kompetencija

- Motivacija i istrajnost

Ciljevi

Povećati razumevanje učesnika o važnosti učenja i poboljšanja vrednih lekcija tokom samog procesa razvoja ideja. Put nije lak, ali proces učenja je takav.
Razvijati promišljanje učesnika o važnosti otpornosti, sposobnosti prilagođavanja i upornosti u postizanju naših ciljeva kada smo suočeni s neuspehom. Naš će trud biti vredan za nas i za druge.
Naučiti o svim elementima koji mogu biti podrška u našim projekatima: alati, smernice, saradnja, mogu doprineti postizanju naših ciljeva.
Razmisliti o tome kako možemo preoblikovati neuspeh i smatrati ga prirodnim delom procesa učenja, postajući odskočna daska na putu do uspeha.

Materijali

- 1 ranac po grupi učesnika
- Pravi materijal, crtež materijala ili samo papir s nazivima svakog od njih (papir i olovka / kompas / lampa / mobilni telefon)
- velika prostorija s različitim preprekama kao što su stolice, stolovi, materijal na podu itd. (prema raspoloživom prostoru i materijalima).

Priprema i opis

Priprema:

- Učesnici se mogu podeliti u grupe ili, ako grupa nije veća od 8, svi mogu raditi u jedinstvenoj grupi. Učesnici će imati predstavnik koji će biti taj koji će putovati.
- Biće definisana staza u velikoj prostoriji kojom će se učesnici moći kretati. Postojeće neke prepreke i definisana lokacija sobe kao "finašne crte" putovanja. Staza bi trebala biti dovoljno dugačka i ne linearna, kako bi bila duža i uključivati prepreke poput stolica, materijala na podu koje moraju preskočiti itd.

Razvoj:

- **Kontekstualizacija: (5 minuta)**

Voditelj će objasniti učesnicima da je vođenje projekatne ideje poput putovanja i da nije uvek tako lako. Tokom procesa stvari se mogu dogoditi i možemo biti spremni na neizvesnost, neuspeh i biti spremni nastaviti dalje.

- **Prvi KORAK: (10 minuta): Priprema putovanja.**

Svaki tim (ili jedinstveni tim), moraće odlučiti što će nositi na rancu koji će poneti predstavnik (putnik). Biće kratak izbor elemenata, a mogu se uzeti samo 4 od njih :

-
- papir i olovka (PLANIRANJE)
 - Lampa (svetlosni alati)
 - Kompas (navođenje)
 - Mobilni (pristalice)
 - Boca vode
 - vreća za spavanje
 - Čizme
 - hrana
 - sunčane naočare
-

Svaki element može biti fizički ili predstavljen u radu (crtež ili naziv izdanja). Svaki će tim zatim odabrati 4 elementa i staviti ih u ranac. Dakle, mogu započeti putovanje.

● **Drugi KORAK: (20 minuta): Razvoj putovanja.**

Svaki tim (ili jedinstveni tim), započet će sa svojim putnikom putovanje od početne tačke, i slediće sledeće upute, koje će uključivati različite poteškoće ili izazove nakon hodanja u sobu:

-
- **Prvo stajalište** nalazi se karta gde moramo uzeti neke beleške za naše putovanje. Imate li **papir i olovku** ?
 - a) imate ih među svojim materijalima: dakle, možete ih koristiti i planirati strategiju kako doći do svoje konačne linije. Učesnici moraju da ga definišu i opišu treneru.
 - b) nemate ih, tada morae da se vratite na početnu tačku, promeniti jedan od svojih materijala i zatim uzeti papir i olovku, a zatim nastaviti sa strategijom kao što je pre opisano.
 - **Drugi korak:** blizu je noć i nema svetlaza nastavak hoda: imate li svetlo **sa** sobom?
 - a) imate ga među svojim materijalima: dakle, koristite ga i idete.
 - b) ako ga nemate, tada se morae vratiti na početnu tačku, promeniti jedan od svojih materijala i uzeti lampu.
 - **Treća stanica:** vetrovit je oblak i ne možete dobro vidjeti. Svi putnici starostit će traku na očima, tako da će od sada morai hodati bez vida, samo se vodeći rukom.
 - **Četvrta stanica:** za nastavak hoda možda će vam trebati podrška saradnika. Imaš li **mobilni telefon** ?
 - a) ako to učinite, možete starostiti podršku članova svog tima koji će vas voditi na vašem putu jer još uvek imate traku na očima.
 - b) nemate ga: dakle, morae se vratiti na početnu tačku, promeniti jedan od svojih materijala i uzeti mobilni telefon. I od tada nadalje, članovi vašeg tima mogu voditi vaše putovanje.
-

-
- **Peta stanica:** nekako starostijate puno (čak ni saradnici ne znaju da vas upute). Imate li kompas ?
 - a) Da, imate ga. Dakle, možete se vratiti na stazu i nastaviti hodati.
 - b) nemate ga, onda ćete ostatak puta morai hodati unatrag.
-

Nakon nekoliko dodatnih prepreka (stolica, osoba koje zaustavljaju putnike ili drugih ideja), putnik(ci) će doći do "ciljne crte". Ako ima više od jednog putnika, biće šampionski tim, tako da se može takmičiti. Ali čekaćemo dok svi putnici ne stignu do cilja.

Procenimo to – povratna informacija (15 minuta):

Voditelj će pozvati učesnike da kratko razmišljaju i daju neke komentare o:

- *Koliko je bilo izazovno krenuti na putovanje?*
- *Koji je deo bio najzahtevniji?*
- *Imate li ideju o značenju svakog materijala koji su nosili u rancu?*

Povratne informacije od voditelja:

Kada razvijate projekat, važno je predvideti moguće poteškoće koje bi se mogle pojaviti, čineći putovanje složenijim. Međutim, ključno je ostati odlučan i prihvatiti rizik neuspeha dok smo istrajni usredsređeni na svoje ciljeve. Moramo istrajati u ostvarivanju svojih interesa, biti strpljivi, tražiti rešenja i nastojati postići svoje ciljeve, čak i usprkos poteškoćama.

Postoji značenje za svaki od "materijala" koji su nam bili potrebni tokom putovanja:

-
- **Papir i olovka:** predstavljaju važnost AKCIJSKOG PLANA. Ako smo organizovani i imamo konkretnu viziju, možemo stvoriti dobro strukturisan plan koji omogućuje fleksibilnost i redizajn.
 - **Lampa :** predstavlja kreativnost, motivaciju, inicijativu potrebnu za razvoj ideja. Lampa takođe predstavlja bitne ALATE i resurse koji se koriste u samom procesu koji vam daje "svetlo".
 - **Kompas:** predstavlja vođstvo potrebno za postizanje naših ciljeva. Uprkos suočavanju s poteškoćama i neočekivanim situacijama, otvorenost za prilagodbu i preusmeravanje našeg projekata ključna je za uspeh.
 - **Mobilni telefon:** predstavlja vrednost saradnje s drugima. Spoljašnja podrška i preporuke stručnjaka, zatim saradnja sa kolegama mogu uveliko doprineti uspehu našeg predloga.
-

Upamtite da je suočavanje s neuspehom proces i da je u redu uzeti vremena. Za izgradnju otpornosti i pozitivnog načina razmišljanja potrebna je praksa, ali uz upornost i odlučnost neuspehe možete pretvoriti u vredna iskustva učenja.

Slogan / motivacijski izraz

Ako sa vremena na vreme ne grešimo, nismo dovoljno pokušali!

Zapažanja

1	Ovaj je alat posebno refleksivan kako bi motivisao učesnike da razumeju složenost vođenja projekata, a zatim se suoče s poteškoćama s drugom vizijom.
2	Dobro je napraviti samo jednu grupu ili više njih, prema ukupnom broju učesnika. Razmišljanje i deljenje mišljenja i komentara nakon aktivnosti biće od koristi u oba slučaja.
3	U završnoj evaluaciji, ako ima više vremena, moglo bi biti zanimljivo postaviti otvoreno pitanje vezano uz vrstu problema / poteškoća / izazova za koje učesnici smatraju da ih mogu pronaći pri razvijanju ideje.

Ostvarite to, merite resurse!

Područje kompetencije: Resursi

Veličina grupe: 10-12 učesnika. Može se produžiti ako je potrebno.

Vreme: približno 1 sat i 30 minuta.

Pregled

U ovoj zanimljivoj aktivnosti učesnici će proceniti potrebne resurse za određeni zadatak ili projekat. Štaviše, poboljšaće svoje veštine rešavanja problema istražujući alternativna rešenja suočena sa izazovima ili ograničenjima, uglavnom temeljena na upravljanju resursima potrebnim za napredovanje predloga. Ova vežba ima za cilj njegovati inovativno razmišljanje i izradu strategija, što u na kraju vodi do uspešne realizacije predloženih inicijativa. Učesnici će se takođe zadubiti u analizu bitnih kompetencija potrebnih za osiguranje delotvornog upravljanja resursima.

Kompetencija

- Mobilizacija resursa

Ciljevi

Olakšati učesnicima razumevanje složenosti uključene u određivanje potrebnih resursa za realizaciju predloga ili inicijative.

Poboljšaće i razumevanje i stručnost učesnika u rešavanju izazova, posebno u kontekstu otkrivanja delotvornih rešenja za postizanje uspeha uvežbavanjem njihovih veština rešavanja problema.

Podstići učesnike da razmotre različite kompetencije koje su bitne u **upravljanju resursima** i naglasiti važnost negovanja strateškog načina razmišljanja koji nam omogućuje da delujemo delotvorno, čak i kada smo suočeni s ograničenim resursima.

Materijali

- flipčart,
- papir, markeri i samoljepivi

Priprema i opis

Priprema:

- Učesnici se mogu podeliti u grupe (preporučuje se približno 4-5 članova), osiguravajući najmanje 3 različite grupe. Možda staviti nekoliko stolova i stolica za sedenje i sestri i napraviti neke beleške.

Razvoj:

• **Kontekstualizacija: (5 minuta)**

Voditelj će objasniti učesnicima da je prepoznavanje i upravljanje resursima koji su nam potrebni za razvoj ideje potrebni kako bismo osigurali postizanje ciljeva. Zadatak upravljanja su bitni kao preduzetnički kapacitet koji zahteva pažnju i strategiju. Zbog toga će nas ova aktivnost pozvati na strateško razmišljanje i pronalaženje rešenja za poteškoće.

Radićemo u timovima i moraćemo se suočiti sa različitim izazovima. Idemo na to!

• **Prvi KORAK: (20 minuta): Definisanje onoga što nam treba!**

Svaki tim će imati izazov (koji voditelj deli nasumično). Ako ima najmanje 5 timova, jedan izazov se može ponoviti kako bi se proverilo koliko se ista situacija može razviti za različite grupe.

Izazovi mogu biti:

Organizujte izlet za 20 učesnika, različite starosti i ličnih situacija.

Organizujte sportski događaj za 80 učenika (u starosti od 6 do 16 godina)

Organizujte filmski forum s debatom profesionalaca nakon toga....

Mnogo je različitih mogućih izazova, oni su samo opcija. Mora se smatrati samo izazovima koji imaju različite alternative kojima se treba učestvovati, a srednje su složenosti.

a) Učesnici će biti pozvani da ukratko definišu vrstu aktivnosti (10 minuta) koju će izvoditi, prateći sledeća pitanja:

- Šta ćete tačno raditi?

- Lokacija, korisnici, dimenzija aktivnosti? - Trajanje aktivnosti (1 sat, 5 sati, 1 celi dan...)?

b) Učesnici će da razmotriti sve što im TREBA uzimajući u obzir (10 minuta):

Resursi koji su im potrebni mogu se navesti redom po važnosti (1,2,3,4..):

- *Ljudski resursi*

- *Materijali - Prostori / lokacija- Tehnologija, ako postoji.*

Voditelj bi trebalo da pratiti grupe i osigurati da sveobuhvatno identifikuju sve potrebne resurse potrebne za uspešno izvođenje aktivnosti.

• **Drugi KORAK: (30-35 minuta): Suočavanje s poteškoćama!**

c) Restrukturiranje pod ograničenjima! (10 minuta)

Što ako vam 50% navedenih resursa nije dostupno?

Učesnici će morati da eliminišu 50% prijavljenih resursa, barem po jedan iz svake kategorije (ljudstvo, materijali, tehnologija...) Učesnici će morati restrukturisati aktivnost/ izazov i pronaći nove opcije za postizanje cilja. Oni možda mogu preoblikovati akciju ili samo dimenziju. To će zavisiti od njih.

Voditelj će pratiti proces kako bi se uverio da pronalaze alternative i suočavaju se sa poteškoćama na način da ih reši.

d) dogodi se jedna nezgoda! (10 minuta)

Što ako resurs naveden broj 1 nestane? Dakle, dolazi novi izazov i moramo razmišljati strateški kako bismo pronašli rešenje. Učesnici će morai pronaći resurs koji će alternativno pokriti "prazninu" koju je resurs naveden pod brojem 1 ostavio. Moraju svakako razmisliti o "alternativnim mogućnostima finansiranja". Na primer:

1. (Za organizaciju sportskog događaja): Proračun za nabavku sportskog materijala kao što su lopte i mreža.

Plan B: kako nemamo sredstava za materijal, dogovorićemo se sa sportskom trgovinom za sponzorsku zajam materijala.

e) Prezentacija (12-15 minuta): svaki će tim imati 2-3 minuta da predstave svoj izazov, ograničenja koja su pronašli i kako su identifikovali alternative. Voditelj može pružiti kratke povratne informacije kako bi ih ohrabrio i istaknuo dobre ideje i inovacije.

• **Treći KORAK: (15 minuta): Ključne kompetencije do uspeha!**

e) Definišite ključne kompetencije za uspeh: Proces upravljanja idejom, inicijativom, preduzetničkim procesom zahteva različite kompetencije. Timovi učesnika biće pozvani da na zajedničkom Flipčartu na zidu razmisle o glavnim kompetencijama koje su potrebne osobi i timu da bi ideja dovela do uspeha. Te kompetencije mogu se podeliti u kategorije (o tome odlučuje voditelj ili sami učesnici). Predlozi o kategorijama koje se mogu modifikovati su:

- *Upravljačke kompetencije*

- *Resursne kompetencije*

- *Komunikacijske i pregovaračke kompetencije*

- *Tehničke veštine i kompetencije*

- ...

Idemo to oceniti - povratna informacija (15 minuta):

Facilitator će pozvati učesnike na kratko razmišljanje i dati neke komentare o:

- *Koliko je bilo izazovno definisati sve resurse potrebne za pokretanje vašeg predloga?*
- *Koliko je bilo izazovno pronaći alternative za rešavanje ograničenja?*
- *Šta je sa potrebnim kompetencijama? Je li lako steći sve te kompetencije za razvoj ideje i savladavanje izazova?*

Povratne informacije od voditelja:

Važno je zapamtiti da su delotvorno upravljanje resursima i suočavanje sa neizvesnošću tekući procesi u svim vrstama projekata, inicijativa ili firmi. Važno je redovno pregledati i prilagođavati svoje strategije na temelju promenjivih okolnosti i novih informacija. Ponekad ćemo morati maksimalno iskoristiti ograničene resurse, zato je važno da se uvek može prilagoditi, imati fleksibilan način rada i pronaći alternative. Brojne kompetencije ključne su za osiguranje sveobuhvatne strateške vizije, ali kao pojedinci ne možemo ponoviti celokupno ovo stručno znanje.

Zatim, dodatno, možemo potražiti savet od stručnjaka i mentora kako bismo stekli uvide i poboljšali vaš pristup.

S druge strane, postoje i druge preporuke kao što su:

- *Razvijte način razmišljanja otpornosti i prilagodljivosti,*
- *Budite otvoreni za promene i voljni prilagoditi svoje strategije kada se suočite sa neizvesnošću.*
- *Uložite u lični razvoj, uključujući emocionalnu inteligenciju, veštine rešavanja problema i upravljanje stresom, kako biste se bolje nosili s izazovnim situacijama.*

Preporučeno: Voditelji radionice mogu pripremiti PowerPoint prezentaciju s ključnim lekcijama iz ove radionice, ključnim kompetencijama uspeha. itd.

Slogan / motivacijska fraza

Fleksibilnost i ispravno upravljanje resursima omogućiće nam da oblikujemo svoje delovanje!

Zapažanja

1	Ovaj alat istražuje neke tehnike temeljene na rešavanju problema i fleksibilnosti. Učesnici su pozvani da iskoriste svoju kreativnost da pronađu alternativna rešenja.
2	Proces promišljanja u ovom alatu ključan je za razumevanje složenosti upravljanja resursima. Potreban je strateški, fleksibilan pristup i negovanje strateških planova kako bi se osigurao uspešan ishod. Faza promišljanja može trajati duže ako voditelj radionice namerava dublje prodreti u pitanja ili želi dobiti individualnu povratnu informaciju od svakog učesnika.
3	Kako bi pružili dodatne uvide, studije slučaja služe kao korisni primeri, osvetljavajući

izazove s kojima se susreće firma ili projekat zatim kreativna rešenja osmišljena u kontekstu korištenja i dostupnosti resursa. Štaviše, učesnici se mogu podstići da podele svoja lična iskustva, dodatno obogaćujući raspravu.

Budžetiranje!

Područje kompetencije: Resursi

Veličina grupe: 10-12 učesnika. Može se produžiti ako je potrebno.

Vreme: približno 1 sat i 40 minuta.

Pregled

U ovoj zanimljivoj aktivnosti učesnici će steći jasno razumevanje važnosti finansijske i ekonomske pismenosti u oblikovanju uspeha predloga, projekata ili poslovanja. Kroz timsku igru, učesnici će uroniti u svet brojeva, stvoriti temeljan proračun i upravljati izazovima koji zahtevaju **inovativno razmišljanje, donošenje odluka** i sposobnost istraživanja alternativa. Razvijanje finansijske i ekonomske pismenosti **kontinuirano je obrazovno putovanje** koje bi trebalo započeti što je ranije moguće, posebno za one koji žele delotvorno voditi i upravljati aktivnostima ili projekatima.

Kompetencija

- Finansijska i ekonomska pismenost

Ciljevi

Razviti temeljno razumevanje finansijskog planiranja i koncepata, uključujući proračun, upravljanje, donošenje odluka i vođstvo .

Poboljšati veštine donošenja odluka učesnika u vezi s finansijskim i ekonomskim pitanjima u početnoj fazi projekata.

Poboljšati razumevanje učesnika o dinamici tržišta i promenjivim okruženjima zatim ih osnažiti da neguju vlastite veštine rešavanja problema i spretnost u upravljanju rizicima povezanim sa ekonomskim izazovima.

Materijali

- flipčart
- papir, markeri i samoljepivi
- šablon proračuna (može biti ispisan ili digitalan ako se preferira rad sa prenosnim računarima)

Priprema i opis

Priprema:

• Učesnici se mogu podeliti u grupe (preporučuje se približno 4-5 članova po grupi), da budu najmanje 3 različite grupe. Mogu postojati stolovi i stolice za sedenje i razvijanje aktivnosti. Igraće igru, pa će doći u raspoloženje takmičenja gde će svaki tim pokušati doći do što većeg broja medalja.

Razvoj:

• **Kontekstualizacija: (5 minuta)**

Poboljšanje finansijske i ekonomske pismenosti neophodno je za donošenje informisanih odluka i delotvorno upravljanje ličnim i profesionalnim financijama, posebno ako ste poduzetnik ili želite razviti poduzetničku ideju.

Krenimo na kratku dinamiku koja će testirati naše osnovne ekonomske veštine! Ovo je takmičenje, a vaši timovi imaju priliku da posegnu za zvezdama ako pravilno nastavite u procesu proračuna. Zato, molimo vas, pre početka treba naći ime za svaki tim! (*Dajte 2-3 minuta svakom timu i zamolite ih da podele ime koje su odabrali.*)

• **Prvi KORAK: (45 minuta): Definisanje i proračun!**

Svaki će tim imati aktivnost koju treba razviti. To može biti osnovna aktivnost, započeti sa nečim jednostavnim. Voditelj može odlučiti da predloži istu vrstu aktivnosti svim grupama ili svakoj predložiti drugu aktivnost. Primeri mogućih aktivnosti su sledeći, ali svaka druga može poslužiti: *Organizujte sportski događaj u velikom gradu tokom vikenda.*

Organizovati Sajam organizacija (kulturne i društvene tematike).

...

Voditelj može podeliti teme sa svakim timom naglas kako bi svi znali glavnu temu koju će svaki tim razvijati. Isto s medaljama,

a) Definisanje dimenzije i strukture naše aktivnosti (15 minuta): svaki će tim, nakon što sazna vrstu aktivnosti koju će razviti, uzeti nekoliko minuta da definiše šta će tačno raditi, uvek imajući na umu ekonomsku dimenziju projekata. Oni su finansijski odsek institucije Organizatora, zato moraju planirati sve što može značiti trošak za razvoj uspešne aktivnosti.

Mogu razmišljati o svim vrstama ekonomskih resursa koje treba pokriti: mogući govornici, materijali, prostori, iznajmljivanje tehnoloških materijala, opreme itd.

Voditelj će pratiti grupe i nakon 15 minuta proceniti jesu li tačno definisali celi predlog i njegove relativne troškove. Ako to učine, on/ona će omogućiti podelu medalja svim timovima! Dobar posao!

b) Izrada proračuna (15 minuta): Dakle, kako je aktivnost već definisana, sada je vreme da se izradi osnovni proračun koji uključuje troškove vezane uz njen razvoj. Postoje različiti uzorci osnovnih proračuna, ali ovdje postoji jedan primer koji se može koristiti. Voditelj može odlučiti da donese složeniji ili pojednostavljen šablon, u skladu sa nivoom ili starosti učesnika. Važno je da kalkulator troškova bude KOHERENTAN, a učesnici mogu obratiti pažnju na stvarne tržišne

troškove, pregledati internet ili imati neke reference za razmatranje jednog ili drugog troška.
Ovdje je pojednostavljena verzija šablon stvorenog i podijeljenog zajedno s ovim alatom.

N ^o	Opis troška/rashoda	Cena po jedinici	Broj jedinica	UKUPNO
	KATEGORIJA TROŠKOVA 1: XXXX		SUBTOTAL	0
1				0
2				0
	KATEGORIJA TROŠKOVA 2: XXXX		SUBTOTAL	0
3				0
4				0
	KATEGORIJA TROŠKOVA 3: XXXX		SUBTOTAL	0
5				0
6				0
	KATEGORIJA TROŠKOVA 4: XXXX		SUBTOTAL	0
7				0
8				0
	KATEGORIJA TROŠKOVA 5: XXXX		SUBTOTAL	0
9				0
10				0
			UKUPNO	0

*Voditelj će pratiti grupe i nakon 15 minuta proceniti jesu li tačno definisali celokupni proračun i njegove relativne troškove. Ako to učine, on/ona će omogućiti podjelu medalja svim timovima!
Dobar posao!*

c) Definišite sredstva (15 minuta): Sada je vreme da definišete odakle će sredstva doći. Uzorak proračuna uključuje popis potencijalnih finansijera. Ovaj popis će pomoći timovima da prepoznaju gde mogu starostiti sredstva. Vaš je zadatak izraditi popis prioriteta, počevši od najvažnijeg finansijera kao broja 1, zatim 2, 3 itd. Ovaj popis će prikazati potencijalne finansijere za aktivnost po važnosti. Moraju biti realni, mogu se smatrati pozivima, institucijama, privatnim ili javnim fondovima itd.

Voditelj će pratiti grupe i nakon 15 minuta proceniti jesu li tačno definisali potpuni popis (i raznolik) potencijalnih financijera. Raznolikost će biti element za procenu . Ako to učine, on/ona će omogućiti podjelu medalja svim timovima! Dobar posao!

• **Drugi KORAK: (35 minuta): Suočavanje s izazovima!**

d) Vaš najveći finansijer (10 minuta): Suočavanje sa izazovima uobičajeni je deo putovanja, što čini stvari manje lakima. Trenutno smo suočeni s našim početnim izazovom: **primarni izvor finansiranja na koji je svaki tim računao na popisu finansiranja (prethodni zadatak) je nestao**. Takve se stvari događaju u stvarnosti!

To znači da moramo preispitati svoj proračun i istražiti nove mogućnosti finansiranja kako bismo pokrili ovaj nedostatak. Možda će biti potrebno identifikovati alternativne izvore ili proveriti potencijalne finansijere. To je prilika za pronalaženje kreativnih rešenja i određivanje ko bi još mogao pokriti te troškove ili otkriti alternativne mogućnosti.

Voditelj će pratiti grupe i proveriti jesu li nakon 10 minuta timovi pronašli koherentnu alternativu za prvog finansijera popisa njihovih troškova. Ako to učine, on/ona će omogućiti podelu medalja svim timovima! Dobar posao!

d) 40% proračuna (10 minuta): drugi izazov je ovdje: iz nekoliko razloga naš proračun ne starostiva spoljašnju potporu koju smo očekivali i **sada ga moramo smanjiti za 40%** (možemo uzeti u obzir samo 60 % izvornog proračuna). To smanjenje možemo primijeniti u bilo kojoj troškovnoj kategoriji, u svim, samo u delu, zavisi o svakom projekatu. Smanjenje se može definisati koherentno i osigurati da će se ciljevi aktivnosti ipak postići.

Voditelj će pratiti grupe i proveriti jesu li nakon 10 minuta timovi primijenili koherentno smanjenje od 40% proračuna i može to objasniti. Ako to učine, on/ona će dati medalju! Dobar posao!

e) Alternativni proračun (10 minuta): Možda su neki timovi već istražili resurse koji su besplatni, poput potpore socijalnih institucija ili korištenja javnih prostora. Međutim, ako bilo koji tim još nije razmatrao ove mogućnosti, sada je savršena prilika da istraže alternativne izvore podrške koji mogu pomoći u nadoknadi nekih naših troškova. Imaće 10 minuta da razmisle o tim opcijama ili možda odluče da ih ne uzmu u obzir. Dakle, pitanje će biti: biste li razmotrili alternativne izvore bez troškova za ovaj predlog?

Fasilitator će pratiti grupe i medaljom će oceniti one koji riskiraju i traže besplatna sredstva, a bez medalje one koji žele sačuvati svoj izvorni popis finansijera.

e) Nagrade! (5 minuta): Kako bi uneo malo uzbuđenja i stvarno uhvatio taj takmičarski duh u radionici, voditelj sada može početi sabirati medalje svakog tima. Zabeležićemo ih na flipčartu postavljenom na zid kako bi svi mogli videti. Ali to nije sve – dodajmo dodatnu zabavu dodelom posebnih nagrada nekim ili svim timovima, zavisno od broja učesnika. Evo nekoliko primera koje možete jednostavno prilagoditi:

Šampion koherentnosti: *Ova nagrada ide timu s najstrožim i najbolje strukturanim proračunom.*

Generator raznovrsnosti : za tim s najširim rasponom financijera u svom proračunu.

Proračun za inovacije: prepoznavanje tima koji osmisli najinovativniji proračun, uzimajući u obzir prirodu troškova i vrste uključenih financijera.

Ocenimo to – povratna informacija (15 minuta):

Voditelj će pozvati učesnike da kratko razmišljaju i daju neke komentare o:

- *Koliko je složeno bilo definisati aktivnost, troškove i finansijere?*
- *Koliko je bilo izazovno prevladati poteškoće na koje smo naišli?*
- *Smatrate li da se takve situacije mogu pojaviti u stvarnom životu prilikom razvijanja aktivnosti?*

Povratne informacije od voditelja:

Razvijanje ekonomske i finansijske pismenosti temeljna je vještina za osnaživanje preduzetnika za upravljanje resursima, snalaženje u izazovima i pozicioniranje projekata/posla za održivi rast.

Slabosti u ovom području prilično su česte. Zato je ključno proći obuku o ekonomskoj pismenosti kako bismo delotvorno upravljali finansijskim aspektima naših aktivnosti. Sticanje ovog znanja je dug put, a povezano je i s učenjem o delotvornom odlučivanju, upravljanju resursima, upravljanju rizicima, razumevanju tržišta itd. Sticanje ove ekonomske i finansijske pismenosti takođe može značiti treniranje pregovaračkih vještina, finansijske komunikacije, a posebno sposobnost prilagođavanja promenama. Dakle, ključna je sposobnost suočavanja sa bilo kakvom finansijskom situacijom. Možemo potencirati ovo znanje.

Slogan / motivacijski izraz

Merite brojke da biste imali dobru meru rezultata!

Zapažanja

1	Ovaj alat istražuje neke tehnike temeljene na analizi ekonomskih izazova, donošenju finansijskih odluka ili analizi tržišta.
2	Voditelj može odlučiti predložiti istu aktivnost svim timovima, tako da će biti lako uporediti kako se ista radnja može razviti toliko različito prema različitim timovima. Ovo može biti zanimljiva tema za analizu u trenutku razmišljanja.
3	Fasilitator može osigurati duže vreme za svaki zadatak ako je potrebno. To pomaže da se određene radnje detaljnije istraže ili dopušta učesnicima da potroše dodatno vreme kako bi postigli bolji rezultat. Zapamtite, iako je ovaj alat uglavnom za razmišljanje, davanje više vremena može učiniti misli učesnika još boljim.

šablon osnovnog
proračuna

N e	Opis troška/rash oda	Cena po jedini ci	broj jedinica	UKUPN O		Finansij er 1	Finansij er 2	Finansij er 3	Vlastit a sredst va	ostal o	Zapaža nja
KATEGORIJA TROŠKOVA 1: XXXX											
			SUBTOT AL	0							
1				0							
2				0							
3				0							
4				0							
5				0							
KATEGORIJA TROŠKOVA 2: XXXX											
			SUBTOT AL	0							
6				0							
7				0							
8				0							
9				0							
10				0							
KATEGORIJA TROŠKOVA 3: XXXX											
			SUBTOT AL	0							
11				0							
12				0							
13				0							
14				0							
15				0							
KATEGORIJA TROŠKOVA 4: XXXX											
			SUBTOT AL	0							
16				0							
17				0							
18				0							
19				0							
20				0							
KATEGORIJA TROŠKOVA 5: XXXX											
			SUBTOT AL	0							

2				0							
1				0							
2				0							
2				0							
3				0							
2				0							
4				0							
2				0							
5				0							
				UKUPN							
				0	0	0	0	0	0	0	0

Dodajte ili izbrišite bilo koju liniju ili podkategoriju po želji, u skladu s vašim proračunom/aktivnošću.

Zarazna strast!

Područje kompetencije: Resursi

Veličina grupe: 10-12 učesnika. Može se produžiti ako je potrebno.

Vreme: približno 1 sat i 40 minuta.

Pregled

Ova je radionica osmišljena kako bi pomogla učesnicima da prepoznaju važnost komunikacije kao vitalnog i središnjeg dela svakog projekata, posla ili inicijative. Delotvorna komunikacija igra ključnu ulogu u postizanju uspeha. Omogućuje vam da jasno prenesete svoju poruku, osvojite publiku, inspirišete i uspostavite poverenje te izgradite emocionalne veze s drugima. Ova radionica će podstići aktivnu komunikaciju i saradnički razvoj veština uveravanja.

Kompetencija

- Mobiliziranje drugih

Ciljevi

Razumeti osnove komunikacije i važnost delotvorne komunikacije u bilo kojem kontekstu.

Za poboljšanje sposobnosti učesnika da praktikuju svoje veštine verbalne komunikacije, kao i svoju empatiju i emocionalnu inteligenciju, što će podstići razvoj njihovog govora. Vežbaće kako strukturisati delotvoran govor za postizanje određenih ciljeva.

Polaznicima olakšati razumevanje i praktičnu primenu tehnika uveravanja, pregovaračkih veština i sposobnosti vođenja u kontekstu obrane određenog argumenta ili ideje.

Materijali

- flipčart,
- papir, markeri i samoljepivi
- bilo koji drugi mogući materijal za postavljanje dizala (papir u boji, makaze, nalepnice...)

Priprema i opis

Priprema:

- Učesnici će biti podeljeni u grupe, (preporučuje se otprilike 4-5 članova po grupi), osiguravajući najmanje 3 različite grupe. Možete postaviti stolove i stolice za sedenje i razvijanje aktivnosti. Materijali za pripremu prezentacija mogu se nalaziti u drugoj tablici kojoj svako može pristupiti.

Razvoj:

- **Kontekstualizacija: (5 minuta)**

Očigledno je da je komunikacija ključna veština za svako delovanje, a posebno kada je u pitanju preduzetništvo. Delotvorna komunikacija osigurava da je vaša poruka jasna i lako razumljiva. Kada ljudi mogu lako shvatiti vaše ideje i namere, veća je verovatnost da će biti inspirisani njima. Dakle, ovom aktivnošću uvežbaćemo svoju sposobnost da damo jasnu i direktnu poruku, da uverimo, inspirišemo i prenesemo našu strast na našu publiku (povećanje empatije). Radićemo i na dijalogu i argumentaciji, da uverimo druge.

Uvežbajmo svoje komunikacijske veštine!

- **Prvi KORAK: (45 minuta): Plan vaših snova, tu smo!**

a) Osmislite aktivnost i kako je komunicirati (30 minuta): Svaki tim će morati da definiše konkretan predlog i pripremiti elevator pitch (kratak način da se predstavite, pređete na ključnu tačku i uspostavite vezu sa nekim u vremenskom trajanju od jedne vožnje liftom – otprilike 30 sekundi). Tema je **“Najbolji plan za vikend s budžetom od xxx € (po osobi)”!** (Ovo je opcija, ali voditelj može predložiti drugu temu, koja može imati veliku raznolikost odgovora). Timovi će morai razmotriti različite elemente kako bi predstavili svoju ideju kao:

- *slogan*

- *opis aktivnosti- mesto/trajanje- dodatnu vrednost- drugo?*

Učesnici mogu smatrati da ih moraju uveriti tokom svog govora u liftu (maks. 1,5 minuta) da je njihov predlog najbolja ideja. Mogu koristiti bilo koju tehniku: samo jedan glas govornika, performansa, pozorište, ples, crteže itd. (Biće dodatnih materijala koje učesnici mogu koristiti za pripremu svog govora).

Bilo bi zanimljivo istaknuti da će sledeći korak biti zajednički dijalog za raspravu između predloga, tako da učesnici mogu uzeti u obzir elemente koji će se kasnije oceniti. Glavni kriterijum koje treba uzeti u obzir su:

1. *Pristupačnost*
2. *Kreativnost / različita vrednost*

3. Cena-kvalitet

4. društvena odgovornost / održivost

b) Razvijte elevator pitch(kratak način da se predstavite, pređete na ključnu tačku i uspostavite vezu sa nekim u vremenskom trajanju od jedne vožnje liftom – otprilike 30 sekundi) (vreme za vežbu 15 minuta): Vreme je za obranu svake ideje. Predlaže se da se da 1,5 - do 2-3 minute po ideji. Što kraće to bolje. Učesnici mogu biti naznačeni da budu jasni, uverljivi, govore iz emocija i dele svoje lično mišljenje (lična iskustva) kako bi se približili publici. Postojeće redosled prezentacija, a voditelj nakon toga može dati neke vrlo kratke povratne informacije kako bi osnažio glavne elemente delotvorne komunikacije.

• Drugi KORAK: (40 minuta): Armamentarium! Obrani svoju ideju!

c) Pripremite argumente koji vašu ideju čine najboljom (15 minuta): Sada je vreme da se pripreme argumenti koji će podržati vašu ideju pred ostalim timovima. U ovoj su tački svi timovi svesni međusobnih ideja i mogu:

- Uporediti svoj predlog sa drugima. - Razviti uverljive argumente kako bi pokazali da je njihova ideja najjača.

Kao što je ranije navedeno, kriterijumi koji se razmatraju za argumentaciju temeljiće se na:

1. Pristupačnosti

2. Kreativnosti / različitoj vrednosti

3. Troškovno-kvalitetnoj

4. društvenoj odgovornosti / održivosti

b) Razvijte radnju argumentovanja (25 minuta): voditelj će koordinisati „Argumentovanje“, ili **otvoreni prostor za dijalog** gde će svaki tim braniti svoju ideju. Postojeće neka pravila:

- a) Voditelj će otvoriti jednu temu (od 4 navedena kriterijuma), a zatim će svaki tim imati priliku razgovarati i braniti svoje argumente (*Zašto je njihov predlog najpristupačniji za sve ciljne skupine, koji je kreativni element koji je uključen, zašto je najefikasniji u odnosu na cenu i kvalitetu itd.*).
- b) Svaki tim će imati glavnog govornika; čak i kasnije drugi članovi tima mogu komunicirati s ostalima. (Sve redom).
- c) Učesnici ne mogu preuzeti reč duže od minuta
- d) nakon što svi timovi izraze svoju dodatnu vrednost, bilo koji drugi tim može preuzeti reč i ponovno komunicirati.
- e) Kad neto progovori, ostali mogu poštovati i ćutati.
- f) razgovor pun poštovanja, koherentan i odgovoran.

Voditelj će jednu po jednu otvoriti 4 teme i dati prostora za raspravu. Nakon što se završe 4 teme, voditelj će odlučiti kada je *argumentovanje* gotov.

Procenimo to – povratna informacija (15 minuta):

Voditelj će pozvati učesnike da kratko razmišljaju i daju neke komentare o:

- *Kako je bilo pripremiti elevator pitch (kratak način da se predstavite, pređete na ključnu tačku i uspostavite vezu sa nekim u vremenskom trajanju od jedne vožnje liftom – otprilike 30 sekundi) i definisati dodatnu vrednost njihove ideje?*
- *Koliko je izazovan bio otvoreni dijalog?*
- *Bilo je lako pronaći argumente i braniti ih pred drugim idejama?*

Povratne informacije od voditelja:

Komunikacijske veštine ključne su za inspirisanje i unapređenje entuzijazma drugih jer vam omogućuju da jasno prenesete svoju poruku, uključite publiku, izgradite poverenje, motivišete i povežete se sa ljudima na emocionalnoj nivou. Bilo da ste vođa, učitelj, prodavač ili bilo ko ko želi inspirisati i oduševiti druge, jake komunikacijske veštine ključne su za postizanje vaših ciljeva.

Nije lako i moramo se boriti u takmičarskom kontekstu, zato moramo uložiti sve svoje napore da donesemo ne samo dobre ideje, već da ih možemo "komunicirati" i raspravljati o tome zašto je to najbolja opcija.

Moramo biti u stanju inspiracije, preneti svoju strast i pokazati koliko je delotvorna naša poruka, zatim koliko je delotvoran i jasan naš predlog. Kontinuirano vežbanje i samosvest ključni su za postizanje delotvornije komunikacije, uveravanja i pregovaranja. Osim toga, prilagođavanje vašeg pristupa na temelju specifične situacije i uključenih pojedinaca ključno je za uspeh.

Slogan / motivacijska fraza

Recite to sa emocijama, i razumeće se!

Zapažanja

1	Ovaj alat istražuje neke tehnike temeljene na pripovedanju ili delotvornoj komunikaciji.
2	I tema predloga i kriterijumi koji se brane u otvorenom dijalogu mogu se menjati, prema kriterijumu voditelja. Tema posebno nije relevantna, samo može biti otvorena opcija koja može starostiti mnogo različitih alternativa ili odgovora.
3	Voditelj može osigurati dulje vreme za svaku aktivnost ako on/ona tako smatra. A poslednji povratni dijalog može potrajati duže kako bi se dublje analizirale relevantnost komunikacije kao veštine.

"Inicijativa na delu"

Područje kompetencije: U DELO

Veličina grupe: 12-24 učesnika.

Vreme: Približno 3 sata, uključujući kratku pauzu između dva dela radionica.

Pregled

Tokom radionice "Inicijativa na delu" mladi će kroz različite scenarijume iskusiti putovanje kako bi postali proaktivni članovi svojih zajednica. Kroz saradničke rasprave i praktične aktivnosti, učesnici će naučiti prepoznati prilike u kojima mogu preuzeti inicijative za budućnost. Učesnici radionice će podsticati kritičko razmišljanje, veštine timskog rada dok zajedno analiziraju scenarijume iz stvarnog sveta, identifikuju prilike i planiraju korake za ostvarivanje pozitivnog uticaja na ličnom nivou u svojim lokalnim zajednicama.

Sposobnost: preuzimanje inicijative

Ciljevi

Omogućiti učesnicima da prepoznaju prilike za preuzimanje inicijative u različitim kontekstima, podstaknu lične odgovornosti i aktivni angažman u svojim zajednicama.
Angažovati učesnike u analizi različitih scenarija, podstičući ih na kritičko razmišljanje kako bi pronašli inovativna rešenja, pokrenuli procese koji stvaraju vrednost i prihvatili izazove.
Kako bi ohrabрили učesnike da deluju i rade nezavisno kako bi postigli ciljeve i izvršili planirane zadatke, promišljaju o svojim situacijama i uče kako pojedinačno tako i od svojih vršnjaka, negujući duh kontinuiranog učenja.

Materijali

- Flipčart i flomasteri
- Indeksne kartice ili mali komadići papira
- Penkale/olovke za učesnike
- Kartice scenarija (svaka kartica treba opisivati situaciju koja zahteva inicijativu)

Opis alata:

1. Uvod i probijanje leda (15 minuta)

Započnite sa predstavljanjem i brzim probijanjem leda kako bi se grupa udobno smestila. Predstavićete koncept "Preuzimanje inicijative" i raspravite zašto je to važno.

2. Razumevanje "Preuzimanja inicijative" (30 minuta)

Zamolite učesnike da napišu svoju definiciju "preuzimanja inicijative" na indeksnu karticu. Učesnici dele svoje definicije. Raspravljajte o sličnostima i razlikama te zajednički razvijte definiciju grupe koristeći otvorenu grupnu raspravu.

3. Grupna aktivnost: Analiza scenarijuma (45 minuta)

Podelite učesnike u male grupe i svakoj grupi dajte karticu scenarijuma.

Svaka grupa raspravlja o svom scenarijumu i identifikuju prilike za preuzimanje inicijative, kao i moguće ishode toga.

Svaka grupa zatim planira tok akcije koji uključuje preuzimanje inicijative.

4. Prezentacija i rasprava (30 minuta)

Svaka grupa predstavlja svoj scenarijum, svoje identifikovane prilike za inicijativu i svoj akcijski plan u nekoliko koraka.

Nakon svake prezentacije organiziraće se rasprava, omogućujući učesnicima da postavljaju pitanja i podele svoja razmišljanja.

5. Lično razmišljanje (20 minuta)

Zamolite učesnike da razmisle o trenutku kada su preuzeli inicijativu ili kada su to mogli učiniti.

Ako im je ugodno, učesnici mogu podeliti svoja iskustva s grupom.

6. Zaključak i hrana za van (20 minuta)

Ponovno pregledajte grupnu definiciju preuzimanja inicijative i raspravite o tome kako se njihovo razumevanje razvijalo tokom radionice.

Razgovarajte o praktičnim načinima na koje učesnici mogu preuzeti inicijativu u svakodnevnom životu, u školi ili na poslu.

Zamolite učesnike da se posvete jednoj akciji koju će preduzeti nakon radionice kako bi vežba li preuzimanje inicijative.

Materijal za voditelja:

Svaki scenarijum predstavlja situaciju u kojoj se može preduzeti inicijativa za rešavanje izazova ili poboljšanje situacije. Scenarijumi su namerno ostavljeni otvoreni kako bi se ohrabrila kreativnost i raznolika rešenja.

Scenarijum 1: Školski projekat

"U školi vam je dodeljen grupni projekat o temi zaštite okoline. Projekat treba biti za dva tedna. Vaša je grupa imala jedan sastanak, ali niko nije preuzeo vođstvo i nema jasnih sledećih koraka."

Scenarijum 2: Problem zajednice

"Primetili ste puno smeća u svom lokalnom parku. Čini se da je svake nedelje sve gore. Park je mesto gde se vi i vaši prijatelji družite, a ne volite ga videti u takvom stanju."

Scenarijum 3: Sportski tim

"Vi ste deo školskog sportskog tima. U poslednje vreme, moral tima je nizak jer ste izgubili nekoliko mečeva zaredom. Niko se ne javlja kako bi ohrabrio ili motivisao tim."

Scenarijum 4: Honoraran posao

"Radite skraćeno radno vreme u lokalnom kafiću. Primetili ste da je tokom vrhunske sati proces posluživanja kupaca prilično haotičan, što uzrokuje kašnjenja i neke nezadovoljne klijente. Imate neke ideje kako poboljšati proces."

Scenarijum 5: Školski klub

"Član ste školskog kluba i shvatili ste da mnogi ljudi u školi ne znaju za klub ili njegove aktivnosti. Mislite da bi klub mogao privući više članova i postići više sa većom vidljivošću."

Slogan / motivacijski izraz

Iskoristi trenutak, oblikuj budućnost!

Putovanje od hiljadu milja počinje jednim korakom.

Zapažanja/Predlozi

1	Kako bi koristio različite metode i radionicu učinio zanimljivijom, voditelj može koristiti online alat Mentimeter o prvom delu radionice kako bi pitao učesnike šta razumeju sa "Preuzimanje inicijative"
2	Takođe, voditelj može razmisliti o korištenju neke PowerPoint prezentacije do kraja radionice kako bi detaljno objasnio elemente koji sačinjavaju kompetenciju "Preuzimanje inicijative" (pokrenuti procese koji stvaraju vrednost, prihvatiti izazove, delovati i raditi samostalno na postizanju ciljeva, držati se namera, zatim izvršavati planirane zadatke i niti: preuzeti odgovornost, raditi samostalno, delovati)

"Planiraj, upravljaj, uspij: poslovna simulacija"

Područje kompetencije: U DELO

Veličina grupe: 10-20 učesnika

Vreme: Približno 3,5 - 4 sata, uključujući kratku pauzu između dva dela radionica.

Pregled

Radionica "Planiraj, upravljaj, uspij: poslovna simulacija" ubacuje mlade učesnike u uzbudljivo, praktično preduzetničko iskustvo u planiranju i upravljanju. Radeći u timovima, oni prolaze kroz simulacije poslovnih izazova, poboljšavajući svoje veštine u planiranju i upravljanju koristeći Canvas Business model (platno poslovnog modela). Kroz interaktivne aktivnosti koje koriste

kartice poslovnih scenarijuma i tokene resursa, učesnici razvijaju prilagodljive i održive poslovne ideje. Sesija kulminira refleksivnim raspravama, opremajući ih uvidima za bolje razumevanje preduzetničkih poduhvata u stvarnom svetu.

Kompetencija: planiranje i upravljanje

Ciljevi

Poboljšati razumevanje učesnika o delotvornom upravljanju i raspodeli resursa.
Vežbati Identifikovanje, organizovanje i delotvorno korišćenje resursa kao odgovor na poslovne zahteve i neočekivane tržišne promene, podstičući održive poslovne prakse.
Naučiti kako stvoriti jasne, ostvarive poslovne ciljeve i planove identifikujući potrebne korake i resurse potrebne za realizaciju svoje poslovne ideje.

Materijali

Flipčart i flomasteri

Unapred izrađene kartice poslovnog scenarijuma (svaka kartica treba prikazati jedinstvenu poslovnu ideju)

Penkale/olovke za učesnike

"Tokeni resursa" (to mogu biti jednostavni komadi papira u boji ili drugi mali predmeti)

Opis alata:

1. Uvod (15 minuta)

- Započnite kratkim predstavljanjem cilja radionice i aktivnosti za probijanje leda.
- Predstaviti kompetencije Planiranje i Upravljanje i raspraviti njihovu važnost u preduzetništvu.

2. Uvod u poslovnu simulaciju (15 minuta)

- Objasnite pravila poslovne simulacije: Svaka grupa će dobiti karticu poslovnog scenarija i određeni broj žetona resursa. Njihov je zadatak izraditi poslovni plan za svoj scenarijum, upravljati svojim resursima i upravljati svim izazovima koji se pojave.
- Objasnite poslovni model Canvas (pojednostavljena verzija) sa primerima

3. Grupna aktivnost: Poslovno planiranje (60 minuta)

- Podelite učesnike u male grupe i podelite kartice poslovnog scenarijuma i žetone resursa.
- Grupe rade zajedno na izradi poslovnog plana, uzimajući u obzir faktore kao što su dizajn proizvoda/usluge, ciljna publika, marketing i raspodela resursa.

4. **Prijava na sredini mesta (15 minuta)**

- Grupe ukratko dele svoje poslovne ideje i kako su rasporedile svoje resurse.
- Facilitator predstavlja "tržišnu promenu" ili "neočekivani izazov" kojem se grupe moraju prilagoditi (na primer, promena potrošačkih trendova, nedostatak resursa ili novi takmičar).

5. **Grupna aktivnost: Adaptacija i upravljanje promenama (60 minuta)**

- Grupe revidiraju svoje poslovne planove kako bi odgovorile na novi izazov, upravljale svojim preostalim resursima i osigurale da njihov posao može uspeti uprkos neočekivanoj promeni.

6. **Grupne prezentacije (45 minuta)**

- Svaka grupa predstavlja svoj izvorni poslovni plan, kako su upravljali svojim resursima, uticaj neočekivanog izazova i kako su mu se prilagodili. Pozvani su da prezentuju na inovativan način, privlače pažnju ostalih učesnika i pokažu koliko je poslovni plan zanimljiv i reprezentativan.
- Omogućite raspravu nakon svake prezentacije, dopuštajući učesnicima da postavljaju pitanja i dele povratne informacije.

7. **Razmatranje i završetak (30 minuta)**

- Učesnici razmišljaju o iskustvu, raspravljajući o tome što su naučili o planiranju i upravljanju.
- Raspravite o tome kako se ove veštine mogu primeniti u situacijama stvarnog života izvan preduzetništva.
- Zamolite učesnike da podele jedan ključni zaključak sa radionice.

Slogan/motivacijski izraz

"Usudi se da sanjaš, spreman za ostvarenje!"

"Ideate, Innovate, Elevate! (Smisli, inoviraj, uzdigni) "

Zapažanja/Predlozi

1	Voditelj može konsultovati sledeću web stranicu za besplatne primere: https://www.thepowermba.com/en/blog/business-model-canvas (platno poslovnog modela)
2	Koristite jednostavan primer kako bi učesnici bolje razumeli kako koristiti poslovni model Canvas

Materijal 1

Svaka od ovih kartica predstavlja jedinstvenu poslovnu ideju i poziva učesnike da razmisle o zadacima planiranja i upravljanja koji su potrebni da bi ideja bila uspešna. Osmišljeni su za podsticanje kreativnog i strateškog razmišljanja.

Kartica poslovnog scenarijuma 1: Ekološka linija odeće "Vaš tim je identifikovao prazninu na tržištu moderne, pristupačne i ekološki prihvatljive odeće. Imate pristup ekološki prihvatljivim materijalima i lokalnim krojačima koji mogu proizvesti odeću. Kako ćete planirati i upravljati ovim poduhvatom?"

Kartica poslovnog scenarijuma 2: Mobilna biblioteka "Vaša zajednica ima strast za čitanjem, ali ne i lokalnu biblioteku. Vaš tim ima ideju da pokrene mobilnu biblioteku - kombi napunjen knjigama koji putuje po zajednici. Koje korake morate preduzeti i pokrenuti ovaj projekat i kako ćete njime upravljati kada bude pokrenut?"

Kartica poslovnog scenarijuma 3: Veganski restoran brze hrane "Fast food je popularan u vašem gradu, ali ima malo opcija za vegane. Vaš tim želi otvoriti veganski restoran brze hrane. Kako ćete planirati osnivanje ovog posla i upravljati njihovim operacijama?"

Kartica poslovnog scenarijuma 4: Tehničko podučavanje za starije osobe "Mnoge starije osobe u vašoj zajednici bore se s korištenjem tehnologije, od pametnih telefona do društvenih medija. Vaš tim planira da pokre posao koji nudi usluge tehničkog podučavanja za starije osobe. Kako ćete isplanirati ovaj poduhvat i upravljati raznim aspektima usluge?"

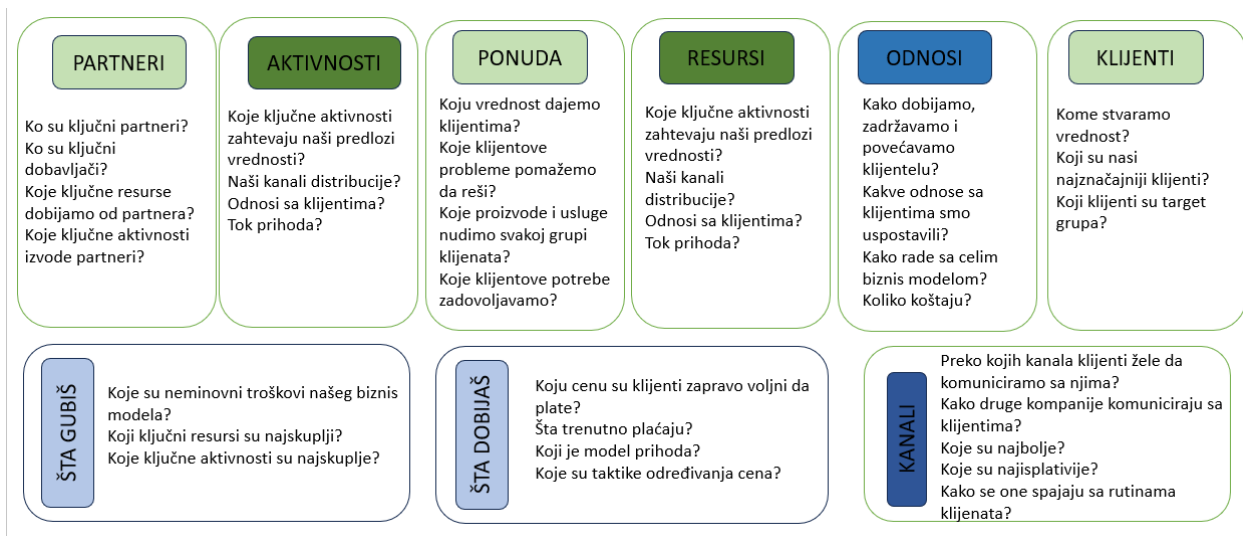
Kartica poslovnog scenarija 5: Agencija za avanturistički turizam "Vaš grad nalazi se u blizini nekih prelepih prirodnih obeležja, ali ne postoje firme koje nude avanturističke ture (kajak, planinarenje, penjanje po stenama, itd.). Vaš tim vidi priliku za pokretanje avanture turistička agencija. Kako ćete planirati i voditi ovaj posao?"

Materijal 2

Platno poslovno modela – za učesnike

Ključni partneri 	Ključne aktivnosti 	Vrednost propozicija 	Odnosi s kupcima 	Kupac Segmenti
	Ključni resursi 		Kanali 	
Struktura troškova 		Tokovi prihoda 		

Platno poslovno modela – za voditelja

Resursi: <https://litslink.com/blog/a-complete-guide-to-business-model-canvas#benefits-of-using-business-model-canvas>

"Napravi korak napred- Kretanje preduzetničkim pejzažom"

Područje kompetencije: U DELO

Veličina grupe: 10-20 učesnika

Vreme: Približno 1,5 sat.

Pregled

Ova aktivnost simulira preduzetničko putovanje, ističući različite faktore i izazove koji mogu utjati na nečije šanse za uspeh u ulasku u iskustvo pokretanja preduzeća. U ovoj aktivnosti učesnici preuzimaju uloge povezane s preduzetništvom i napreduju zavisno od svojih resursa, prilika i izazova. Ova vežba će pomoći učesnicima da razumeju raznolikost okolnosti koje mogu uticati na putovanje mladog preduzetnika. Oni ulaze u različite situacije koje naglašavaju različite mogućnosti i prepreke sa kojima se suočavaju mladi ambiciozni poduzetnici.

Kompetencija: Suočavanje s dvosmislenošću, neizvesnošću i rizikom

Ciljevi

Omogućiti duboko razumevanje među učesnicima o višestrukim faktorima koji diktiraju uspeh u preduzetničkoj sferi, naglašavajući spoljašnje i unutaršnje uticaje koji mogu podstići ili sprečiti rast start-upa.

Negovati maštovite i analitičke kompetencije kod učesnika, pomažući im da se snađu u potencijalnim situacijama i odlukama sa kojima bi se mogli susresti dok vode posao u svojim lokalnim zajednicama.

Podići svest o jedinstvenom nizu izazova i prilika sa kojima se mladi pojedinci, posebno oni iz nepovoljnog položaja, susreću u preduzetničkom okruženju.

Podsticati empatiju i inkluzivnost ohrabrenim učesnicima da analiziraju i razumeju raznolik raspon iskustava i perspektiva koje postoje unutar preduzetničkog ekosistema.

Materijali

- Otvoreni prostor (hodnik, velika soba ili na otvorenom)
- kartice uloga

Priprema

- Pažljivo pročitajte uputstva. Pregledajte popis "situacija i događaja" i prilagodite ga grupi s kojom radite.
- Napravite kartice sa ulogama, jednu po učesniku. Kopirajte (prilagođeni) list rukom ili na fotokopir mašini; izrežite trake, presavijte ih i stavite u šešir.

Uputstva za voditelja

Stvorite mirnu atmosferu. Zamolite učesnike za tišinu.

Zamolite učesnike da izvade karticu uloga iz šešira. Recite im da to zadrže za sebe i da ga nikome ne pokazuju.

Pozovite ih da pažljivo pročitaju što je na njihovoj kartici uloga.

Sada ih zamolite da počnu ulaziti u ulogu. Kako biste pomogli, pročitajte neka od sledećih pitanja, pauzirajte nakon svakog, kako biste ljudima dali vremena za razmišljanje i stvaranje slike o sebi i svojoj poslovnoj ideji:

- Kakav posao želite pokrenuti? Zašto ste odabrali ovaj posao?
- Koje je vaše poreklo? Koje veštine i iskustva imate relevantna za vaše poslovanje?
- Koje resurse imate da pokrenete svoj posao? Koji vam resursi nedostaju?
- Koje su vaše nade i strahovi za vaš posao?

Sada zamolite ljude da ćute dok se poređaju jedni pored drugih (kao na startnoj crti)

Recite učesnicima da ćete pročitati popis situacija ili događaja. Svaki put kada na tvrdnju mogu odgovoriti sa "da", trebalo bi napraviti korak napred. U protivnom neka ostanu gde jesu i ne pomeraju se.

Pročitajte situacije jednu po jednu. Zastanite malo između svake izjave kako biste osobama dali vremena da zakorače napred i osvrnu se oko sebe kako bi zabeležili svoje položaje jedni u odnosu na druge.

Na kraju pozovite sve da zabeleže svoje konačne pozicije. Zatim im dajte nekoliko minuta da izađu iz svoje uloge pre izlaganja na plenarnoj sednici.

Ispitivanje i evaluacija

Započnite tako što ćete ispitati učesnike o tome što se dogodilo i kako se osećaju o aktivnosti, a zatim nastavite govoriti o pokrenutim problemima i onome što su naučili.

- Kako su se ljudi osećali iskoračujući - ili ne?
- Za one koji su često koračali napred, u kojem trenutku su primetili da se drugi ne kreću tako brzo kao oni?
- Je li neko osetio da je bilo trenutaka u kojima su mu zanemarane osnovna ljudska prava?
- Mogu li ljudi pogoditi uloge jedni drugima? (Neka ljudi otkriju svoje uloge tokom ovog dela rasprave)
- Koliko je lako ili teško bilo igrati različite uloge? Kako su zamišljali kakva je osoba koju glume?
- Odražava li vežba na neki način društvo? Kako?
- Koja su ljudska prava ugrožena za svaku od uloga? Može li neko reći da se njegova ljudska prava ne poštuju ili da im nema pristupa?
- Koji bi se prvi koraci mogli preduzeti za rešavanje nejednakosti u društvu?
- Kako kultura utiče na našu odluku o preduzetništvu ili novim idejama za pokretanje preduzeća? Možete li navesti primere?
- Zna li kamo uputiti podršku ako imate poslovne ideje?

Slogan/motivacijski izraz

"Svaki korak je važan: oblikujte svoju preduzetničku sudbinu!"

Zapažanja/Predlozi

1	Prikazanu situaciju voditelj može prilagoditi. Ove situacije i događaji imaju za cilj istaknuti različita područja u kojima privilegije i pristup resursima mogu uticati na nečiju sposobnost da postane preduzetnik. Oni mogu pomoći učesnicima da razmisle o vlastitim prednostima i nedostacima i da razmotre izazove sa kojima se drugi mogu suočiti pri pokretanju posla.
2	Voditelj može odlučiti koristiti otvorenu grupnu raspravu ili podeliti učesnike u male grupe i pustiti ih da raspravljaju o različitim pitanjima.

Primeri kartica uloga i situacija za kontekst preduzetništva:

Kartice uloga

1. Mladi ste preduzetnik iz bogate obitelji. Vaša obitelj ima dugu istoriju u poslovnom svetu i podržavaju vašu ideju pokretanja poduzeća.
2. Vi ste imigrant koji se nedavno preselio u novu zemlju. Imate sjajnu poslovnu ideju, ali engleski vam je drugi jezik.
3. Vi ste mlada žena iz malog grada sa strašću za tehnologiju. Međutim, ljudi oko vas obeshrabruju žene da uđu u tehnološko područje.
4. Napustili ste koledž sa inovativnom idejom, ali imate veliki dug za studentski kredit.
5. Vi ste mlada osoba sa invaliditetom sa revolucionarnom idejom o proizvodu, ali se borite da ljudi vide dalje od vašeg invaliditeta.
6. Vi ste mlada osoba iz nepovoljnog susedstva. Imate jedinstvenu poslovnu ideju, ali nemate pristup resursima i podršci.
7. Mladi ste preduzetnik s uspešnim start-upom, ali patite od psihičkih problema zbog stresa i preteranog rada.
8. Mlada ste osoba iz ruralnog područja. Imate izvrsnu ideju za posao temeljen na poljoprivredi, ali nemate pristup modernoj tehnologiji i internetskoj povezanosti.
9. Mladi inovator, vi ste srednjoškolac koji je došao na revolucionarnu poslovnu ideju. Međutim, usklađivanje školske obveze i preduzetništva pokazalo se kao izazov.

10. Nedavno diplomirani sa ograničenom mrežom, vi ste nedavno diplomirali sa svežom perspektivom i inovativnim idejama, ali nedostaje vam profesionalna mreža i iskustvo u industriji.
11. Mladi umetnik koji pretvara strast u biznis, vi ste mladi umetnik koji svoju strast pokušava pretvoriti u održivi posao. Međutim, suočavate se sa izazovima u razumevanju tržišta i upravljanju finansijama.
12. Digitalni nomad, vi ste mladi digitalni nomad koji se upušta u svet preduzetništva sa pristupom veštini u tehnologiji, ali teško je pronaći stabilnu bazu i pouzdane članove tima.
13. Mladi ekološki aktivist sa zelenom poslovnom idejom, vi ste mladi ekološki aktivist koji planira da pokrene održivi posao. Iako imate jasnu viziju, teško je osigurati finansiranje i uveriti investitore.
14. Mladi roditelj koji žonglira porodicu i posao, vi ste mladi roditelj sa poslovnom idejom koja bi potencijalno mogla promeniti industriju. Međutim, sve je teže uskladiti porodične obaveze i poslovne zahteve.
15. Mlada osoba sa društvenim preduzećem, vi ste mlada osoba koja namerava pokrenuti društveno preduzeće za rešavanje problema zajednice. Međutim, suočavate se sa izazovima u spajanju profitabilnosti sa društvenim učinkom.
16. Mladi inovator iz udaljenog područja, vi ste mladi inovator iz udaljenog područja, sa poslovnom idejom koja može podići vašu zajednicu. Međutim, teško je povezati se sa mentorima i investitorima koji razumeju vaš kontekst.
17. Student postdiplomskog studija sa idejom za pokretanje tehničkog poduzeća, vi ste student postdiplomskog studija sa obećavajućom idejom za pokretanje tehničkog preduzeća. Međutim, suočavate se sa izazovima u upravljanju vremenom i pristupu industrijskim mrežama.

Situacije i događaji

1. Imate pristup početnom kapitalu (iz porodice, štednje itd.).
2. Imate mentore ili savetnike koji su iskusni preduzetnici.
3. Tečno govorite engleski i možete delotvorno preneti svoje ideje.
4. Imate solidnu mrežu prijatelja i porodicu koji vas podržavaju.
5. Imate snažno akademsko iskustvo u poslovanju.
6. Imate poslovnog partnera ili suosnivača sa kojim ćete podeliti odgovornosti.

7. Imate pristup kvalitetnom internetu i modernoj tehnologiji.
8. Možete da priuštiti sebi neuspeh i počnete iznova.
9. Imate fizički radni prostor za svoju firmu.
10. Imate pristup lokalnim i međunarodnim tržištima.
11. Imate dobro psihičko i fizičko zdravlje.
12. Već imate iskustva u radu u start-upu ili firmi.
13. Niste opterećeni nikakvim većim dugovima ili kreditima.
14. Imate zajednicu koja podržava i poštuje vašu poslovnu ideju.
15. Imate pristup obuci ili resursima za preduzetništvo.
16. Upoznati ste sa pravnim i birokratskim aspektima pokretanja posla.
17. Možete unajmiti i platiti kvalifikovano osoblje.
18. Osvojili ste takmičenje ili nagradu za svoju start-up ideju.
19. Imate vremena da se potpuno posvetite svom start-upu.
20. Niste suočeni sa bilo kakvim oblikom diskriminacije u poslovnom svetu.

"Izgradite start-up - timski izazov "

Područje kompetencije: U DELO

Veličina grupe: Za grupe od 12-24 učesnika.

Vreme: Otprilike 1,5 - 2 sata

Pregled

U ovoj aktivnosti učesnici će dobiti poslovni izazov koji trebaju rešiti kao tim. Vežba je usmerena na podstakne timski rad, komunikaciju, rešavanja problema i pregovaračke veštine, koje su ključne za rad u preduzetničkom okruženju.

Kompetencija: rad s drugima

Ciljevi

Razviti razumevanje učesnika o važnosti timskog rada i komunikacije u poslovnem okruženju.

Uvežbati veštine pregovaranja i rešavanja problema radeći u timu mladih ljudi.

Podsticati kreativnost i inovativno razmišljanje mladih.

Materijali:

1. Olovke i papiri za svaki tim.
2. Flipčart ili bela ploča za predstavljanje izazova.
3. Timer za praćenje vremena.

uputstvo:

1. Podelite učesnike u male timove od 3-5 ljudi. Objasnite da će raditi kao tim i podstaknite učesnike da razmišljaju izvan okvira i smišljaju inovativna rešenja kao tim. Podsetite učesnike da osiguraju da svako u njihovom timu ima priliku doprineti tokom sesije brejnstorming. Tokom grupne rasprave naglasite važnost timskog rada, komunikacije i pregovora u poslovnem okruženju.
1. Predstavićete izazov: "Zamislite da ste tim u start-upu. Dobili ste zadatak da razvijete novi proizvod/uslugu koja rešava trenutni društveni problem (npr. plastični otpad, sigurnost hrane, digitalna privatnost, itd.) .) na inovativan način."
2. Svaki će tim imati 30 minuta za razmišljanje i pronalaženje rešenja. Trebali bi razmotriti problem, potencijalne korisnike, kako će njihov proizvod/usluga rešiti problem i kako će se plasirati na tržište.
3. Na kraju sesije brejnstorming, svaki tim će imati 5 minuta da predstavi svoju ideju grupi. Trebaju se usredsrediti na problem, njihovo rešenje i zašto veruju da će biti uspešno. Tada mogu istaknuti inovativan i bitan deo svoje ideje.
4. Nakon što su svi timovi predstavili, pokrenite grupnu raspravu o iskustvu. Učesnici mogu doprineti tuđim idejama, nadopunjavati, deliti uvide ili iskustva koja poznaju, kako bi doprineli dobroj i dinamičnoj raspravi.

Ispitivanje i evaluacija:

1. Kako ste se odlučili za problem koji ćete rešiti i rešenje?
2. Koliko je dobro vaš tim sarađivao? Je li bilo sukoba? Ako jesu, kako su rešeni?

3. Jesu li vaše ideje čuli drugi članovi grupe?
4. Jeste li bili otvoreni za druge ideje?
5. Kako se vaš tim snašao u vremenskom ograničenju?
6. Koje ste veštine koristili u ovoj aktivnosti? Koliko su relevantni u poslovnom okruženju?

Slogan/motivacijski izraz

"Ujedinjenje ideja, stvaranje rešenja"

Zapažanja/Predlozi

1	<p>Izazov se može prilagoditi na temelju interesa učesnika ili trenutnih poslovnih trendova.</p> <p>Ova se aktivnost može usvojiti za kontekst preduzetništva fokusira se na važnost timske saradnje, komunikacije i rešavanja problema.</p> <p>Vremensko ograničenje možete prilagoditi na temelju broja učesnika i njihove nivoa iskustva.</p>
2	<p>Voditelj bi trebao naglasiti važnost zajedničkog rada i saradnje s drugima kako bi se razvile ideje i pretvorile u djelo. Takođe, važnost umrežavanja i kako se pozitivno suočiti sa konkurencijom kada je to potrebno. Fasilitator može upotrebiti kao završni unos do kraja radionice uvođenje 5 faza razvoja tima:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Formiranje — Započinjanje projekata ● Žurba — neizbežno je, biće sukoba ● Normiranje — Pronalaženje ritma ● Performanse — Visoke performanse je naziv igre ● Kašnjenje — uspeh! Uspeo si

Materijal za učesnike

Učesnici su pozvani da odaberu izazov koji postoji u njihovoj zajednici ili mogu koristiti jedan od sledećih primera u nastavku:

Ublažavanje klimatskih promena - Razvijte uslugu ili proizvod koji pomaže u smanjenju otiska ugljenika pojedinaca ili korporacija.

Podrška za mentalno zdravlje - Stvorite platformu ili alat koji pruža učinkovitu i dostupnu podršku za mentalno zdravlje, posebno za sve veći broj pojedinaca koji doživljavaju stres i probleme uzrokovane pandemijom.

Poboljšanje online obrazovanja - Razvijte alat ili platformu koja rešava nedostatke u online obrazovanju, pružajući celovitije i zanimljivije iskustvo učenja za učenike različitih starosnih kategorija.

Provera digitalnih informacija - Napravite alat koji pomaže u borbi protiv dezinformacija proverom verodostojnosti digitalnog sadržaja (poput novinskih članaka, postova na društvenim mrežama) u stvarnom vremenu.

Pristupačna rešenja za zdravstvenu negu - Stvorite uslugu ili proizvod koji zdravstvenu negu čini pristupačnijom i pristupačnijom, sa fokusom na telemedicinu ili inovativne zdravstvene tehnologije.

Urbano ozelenjavanje - Razvijte proizvod ili uslugu koja promiče urbano ozelenjavanje, pomažući gradovima da postanu održiviji i poboljšava kvalitet života urbanih stanovnika.

Gospodarenje otpadom i recikliranje - stvorite firmu koja se fokusira na inovativna rešenja za gospodarenje otpadom i recikliranje, ciljajući na specifične vrste otpada poput e-otpada, plastike ili organskog otpada.

Nega za starije osobe i društvena povezanost - Razvijte platformu ili uslugu koja se bavi rastućim potrebama starije populacije za izolacijom i njegom, po mogućnosti putem tehnološki poboljšanih društvenih veza ili zdravstvenih rešenja.

Pametna poljoprivreda - Razvijte posao koji se fokusira na rešenja za pametnu poljoprivredu, pomažući poljoprivrednicima da povećaju produktivnost i održivost kroz inovativne tehnologije i prakse.

"Iskustveni uvidi: otkrivanje kroz delovanje"

Područje kompetencije: U DELO

Veličina grupe: Prikladno za grupe od 12-24 učesnika.

Vreme: 90 minuta

Pregled: Ova je radionica osmišljena kako bi učesnike uronila u praktičnu vežbu koja će izazvati njihove komunikacijske veštine, veštine zapažanja i njihovu sposobnost razmišljanja o iskustvima i učenja iz njih.

Kompetencija: Učenje kroz iskustvo

Ciljevi:

Poboljšati sposobnost učesnika da razumeju i preuzmu različite uloge unutar pregovaračkog procesa.
Pomoći učesnicima da uvide zašto je učenje iz iskustva izvrstan način za rast i poboljšanje.
Razviti marketinške i posmatračke veštine učesnika i sposobnost davanja konstruktivnih povratnih informacija.
Podstići razmišljanje o ličnim iskustvima i olakšati prenos učenja stečenog na radionici u scenarijume iz stvarnog života.

Materijali:

Razni predmeti/proizvodi za prodaju.

Opis alata:

1. Uvod i probijanje leda (15 minuta)

Uputite učesnike da će učestvovati u vežbi osmišljenoj za unapređenje učenja kroz iskustvo. Zamolite učesnike da ustanu i kreću se prostorijom, sa ciljem da nauče nešto novo iz okoline ili jedni od drugih.

Nakon 10 minuta, prisetite se grupe i zamolite nekoliko dobrovoljaca da podele što su otkrili i raspravite o tome koliko često uče nove stvari u svakodnevnom životu.

2. Vežba igranja uloga (45 minuta)

Podelite učesnike u trijade i dodelite uloge: Prodavač, Kupac i Posmatrač.

Prodavač: Cilj je prodati predloženi proizvod (npr. olovke, novine) koristeći komunikacijske veštine.

Kupac: Potrebno ga je uveriti u vrednost i korisnost proizvoda.

Posmatrač: prati pregovarački proces, beležeći ključne zaključke i područja za poboljšanje.

Svaka runda pregovora trebala bi trajati otprilike 3 do 4 minute.

Nakon što su svi krugovi završeni, učesnici su trebali iskusiti svaku ulogu. Dajte vremena učesnicima da pripreme svoje uloge.

3. Razmišljanje i rasprava (30 minuta)

Neka učesnici provedu 2 minute pojedinačno razmišljajući o svojim iskustvima u svakoj ulozi.

Vodite grupnu raspravu sa sledećim uputstvima:

- *Kako ste se ojećali tokom procesa?*
- *Koja vam je uloga bila najizazovnije i zašto?*
- *Posmatrači, koji su vam se obrasci ili ponašanja istaknuli tokom pregovora?*
- *Koji su vaši glavni izvlačenja iz ove vežbe?*
- *Možete li se priseliti trenutka u svom životu kada ste naučili vrednu lekciju iz sličnog iskustva?*

Zapažanja/Predlozi

Može biti korisno priseliti 2 grupe da pregovaraju s istim "proizvodom" kako bi se proverilo je li proces "prodaje" sličan, jesu li argumenti koje koriste prodavači zajednički, itd. Zatim, voditelj aktivnosti može podeliti uvide sa učesnicima i objasniti kako se isti proizvod može "prodati" različitim argumentima, jer sigurno neće biti isti. To nas dovodi do "marketinških strategija" koje možemo imati kako bismo postigli svoje ciljeve u našem preduzetničkom procesu.

Gde stojite - rasprava o etici i održivosti

Područje kompetencije: IDEJE I MOGUĆNOSTI

Veličina grupe: 12-24 učesnika.

Vreme: Približno 1,5 sat

Pregled

Pred učesnicima se postavlja izazov da istraže ravnotežu između etičkih razmatranja i poslovne održivosti. Podeljeni u timove, raspravljaju o kontroverznim izjavama usredsređenim na realnost i dileme sa kojima se susreće moderno preduzetništvo. Kroz ovo iskustvo debate, učesnici ne samo da izoštravaju svoje argumentacijske veštine, već i duboko zaranjaju u značaj etike i održivosti u današnjem poslovnom okruženju. Razgovaraju o teškim temama poput zarađivanja novca ili pomoći planetu. Kroz te razgovore uče koliko je važno poslovati na pravi način i razmišljati o budućnosti.

Kompetencija: Etičko i održivo razmišljanje

Ciljevi

<ul style="list-style-type: none">• Razumeti važnost etičkih i održivih praksi u preduzetništvu.
<ul style="list-style-type: none">• Razvijati kritičko mišljenje i argumentacijske veštine.
<ul style="list-style-type: none">• Uključiti se u promišljene rasprave o etičkim dilemama i izazovima održivosti u poslovnom svetu.

Materijali

- Flipčart ili bela ploča za beleženje ključnih tačaka
- Beleške i markeri

Uputstva:

1. Podelite učesnike u dva tima. Svaki će tim predstavljati drugu stranu debatne izjave.
2. Navedite kontroverzne izjave vezane uz etiku i održivost u poduzetništvu. Neki primeri mogu uključivati:
 - "Profit bi trebalo biti primarni cilj svakog poslovanja, čak i ako to znači ugrožavanje održivosti."
 - "Na konkurentnom tržištu, etička razmatranja mogu biti luksuz koji si novoosnovana preduzeća ne mogu priuštiti."
 - "Održive prakse u poslovanju samo su marketinška strategija i ne vode stvarnim promenama."
3. Svaki tim će imati određeno vreme da pripremi svoje argumente. Podstaknite ih da razmisle o primerima iz stvarnog sveta i dokazima koji podupiru njihov stav.
4. Vodite raspravu. Svaki tim dobija određeno vreme za predstavljanje svojih argumenata i pobijanje stavova drugog tima.
5. Nakon rasprave organizujte grupnu raspravu o temama. Zamolite učesnike da podele svoja lična stajališta, kako je rasprava mogla dovesti u pitanje njihova prethodno postojeća uverenja i šta su naučili.

Ispitivanje i evaluacija:

- Razgovarajte o tome kako su etika i održivost sastavni deo modernog preduzetništva.

- Razmislite o važnosti razmatranja različitih perspektiva kada se bavite etičkim pitanjima i pitanjima održivosti.
- Raspravite o tome kako su se učesnici osećali tokom debate. Je li im bilo izazovno zastupati stranu s kojom se možda lično ne slažu?

Još kontroverznih izjava koje bi mogle podstići raspravu o etici i održivosti u preduzetništvu:

1. "Nemoguće je imati potpuno etičan lanac snabdevanja u globalnoj ekonomiji."
2. "Preduzetnici bi se prvo trebalo da se usredsredsre na maksimiziranje profita; etička razmatranja i održivost treba da dođe kasnije."
3. "Preduzeća bi trebalo biti zakonski obavezna da izdvajaju određeni procenat svoje dobiti za očuvanje okoline i društvenu dobrobit."
4. "U zemljama u razvoju, firmama bi trebalo dopustiti da zaobiđu neke ekološke propise radi ekonomskog rasta."
5. "Artificijalna inteligencija i automatizacija, iako su delotvorni, u osnovi su neetični jer dovode do gubitka radnih mesta."
6. "Preduzetnici ne mogu da priušte davanje prioriteta održivosti u ranim fazama svog poslovanja."
7. "Etički konzumerizam je mit; većina potrošača daje prednost ceni nad održivim i etičkim"
8. „Korporacije su odgovornije za rešavanje klimatskih promena od vlada.

Slogan/motivacijski izraz:

Danas raspravljajte, sutra oblikujte
Etika i održivost: Svaki glas je važan

Zapažanja/Predlozi

1	<p>Saveti za voditelje:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pobrinite se da rasprava bude puna poštovanja i usmerena na pitanja, a ne na lična uverenja. • Podsticati kritičko razmišljanje i korišćenje argumenata utemeljenih na dokazima.
----------	--

	<ul style="list-style-type: none"> • Olakšajte raspravu nakon debate na način koji osigurava da se čuje svačiji glas. <p>Ova bi aktivnost trebalo podstići promišljeni razgovor o etičkim i održivim praksama u poslovanju, pomažući učesnicima da razviju bolje razumevanje ovih važnih pitanja.</p>
2	<p>Ova se vežba može provoditi čak i u velikoj grupi, a ne u timovima, gde učesnici raspravljaju o svom stajalištu o temi.</p> <p>Imajte na umu da su ove izjave osmišljene kako bi podstakle raspravu i ne odražavaju nužno činjenične istine.</p>

"Osnaživanje mladih kroz obrazovanje za preduzetništvo"

Područje kompetencije: Ideje i mogućnosti

Veličina grupe: 12 do 24 učesnika

Vreme: 2 sata

Pregled:

Ova je sesija osmišljena kako bi kod učesnika razvila duboko razumevanje ključne uloge koju obrazovanje za preduzetništvo ima u oblikovanju mladih. Učesnici će kroz interaktivne vežbe istražiti holistički pristup preduzetničkom obrazovanju, razumeti njegove temelje i prepoznati potencijal u stvaranju budućih preduzetnika.

Kompetencija: UOČAVANJE PRILIKA

Ciljevi:

Razmisliti o ulozi obrazovanja za preduzetništvo u razvoju mladih koristeći pristupe neformalnog obrazovanja.
Uključiti se u mapiranje uma kako bi se stvorile ideje i razumelo temeljno znanje, veštine i stavovi ključni za mlade ljude u preduzetničkom obrazovanju.
Istražiti holistički spektar preduzetničkog obrazovanja i sa njim povezane ključne koncepte.
Raspravljati o transformativnoj snazi preduzetničkog obrazovanja u razvoju načina razmišljanja mladih, opremajući ih potrebnim veštinama i znanjem kako bi dali značajan doprinos savremenom društvu.

Materijali

- Veliki listovi papira ili tabele
- Markeri
- Lepljive beleške

1. Korak 1: Probijanje leda i uvod (10 minuta): Započnite kratkim uvodom u sesiju.

Korak 2: Uključite učesnike u aktivnost mapiranja uma gde u središte pišu "preduzetničko obrazovanje" i granaju se rečima koje sa tim povezuju. Zamolite neke učesnike da podele što su napisali (20 minuta).

Korak 3: Rasporedelite različite citate o preduzetničkom obrazovanju po podu. Upotrebite metodu "Tihi pod", usmeravajući učesnike da ostanu uz citat koji im se najviše sviđa. Ostavite prostora za učesnike da dodaju svoje citate ako žele.

Olakšati raspravu oko njihovih odabranih citata i razumeti njihove perspektive. (20 minuta)

Korak 4: Podelite učesnike u četiri grupe, dodelivši svakoj grupi jednu od sledećih tema (25 minuta):

Grupa 1: Znanje stečeno obrazovanjem za preduzetništvo

Grupa 2: Veštine usavršene kroz preduzetničko obrazovanje

Grupa 3: Stavovi i vrednosti koje potiče obrazovanje za preduzetništvo

Grupa 4: Uloga mladih radnika u preduzetničkom obrazovanju

Korak 5: Ponovno se okupite u plenarnom okruženju i uključite se u povratnu sesiju na temelju grupne prezentacije i rasprava. (25 minuta)

Korak 6: Zaključite raspravom o višestrukim dobitima preduzetničkog obrazovanja, naglašavajući njegovu ulogu u pripremanju mladih za buduće neizvesnosti, podstaknuti kreativnosti, usađivanju veština rešavanja problema, razvijanju otpornosti i unapređenju pozitivne promene. (20 minuta)

Slogan/motivacijski izraz:

"Zapalite preduzetnički duh; negujte ga znanjem."

"Preduzetničko obrazovanje: Osim poslovanja, to je životno putovanje."

Citati koji će se koristiti za tihu vežbu na podu:

"U učionici preduzetništva, svaki izazov je lekcija, svaki neuspeh odskočna daska."

"Preduzetničko obrazovanje ne uči vas samo kako da vodite posao; ono vas uči kako voditi život s otpornošću i vizijom."

Preduzetništvo nije samo pokretanje posla. To takođe znači sticanje veština i kompetencija povezanih sa sposobnošću rešavanja problema različitim metodologijama i interdisciplinarnim pristupima.

Obrazovanje za preduzetništvo je učenje preduzetništva kao kompetencije (znanja, veština i stavova) kako bi se učenicima pružili potrebni alati da budu odgovorne i preduzetničke osobe s ciljem stvaranja vrednosti u bilo kojem kontekstu.

"Da biste zapalili preduzetnički duh, podstaknite ga znanjem i obrazovanjem."

"Obrazovanje je osnova na kojem se grade preduzetnički snovi i oživljavaju inovacije."

"Preduzetništvo je umeće pronalaženja isplativih rešenja za probleme. Obrazovanje vam daje paletu i alate."

"Preduzetništvo nije samo zarađivanje novca; već i stvaranje razlike. Obrazovanje osvetljava taj put."

Zapažanja/Predlozi

1	Voditelji trebaju doći pripremljeni sa konkretnim primerima preduzetničkog obrazovanja u praksi. Voditelji mogu slobodno uvesti druge relevantne i inspirativne citate. Voditelj može doneti druge inspirativne citate za koje smatra da su prikladni. Preporučena literatura: https://www.oecd.org/cfe/leed/BGP_Entrepreneurship-in-Education.pdf
2	Preduzetničke kompetencije. Okvir koji ocrta neke ključne preduzetničke kompetencije i njihov odnos prema kognitivnim i nekognitivnim kompetencijama. Prilagođeno prema (Lackey, 2014). Definicija preduzetničkog obrazovanja: "Sadržaj, metode i aktivnosti koje podržavaju stvaranje znanja, kompetencija i iskustava koja omogućuju učenicima da iniciraju i učestvuju u procesima stvaranja preduzetničke vrednosti" (Danska fondacija za preduzetništvo 2012.)

Preporuka za dodatno čitanje: OECD-ovo Preduzetništvo u obrazovanju

"Poslovni plan: dekodiranje vrsta i modela"

Područje kompetencije: Resursi

Veličina grupe: 12 do 24 učesnika

Vreme: 2 sata

Pregled

Ova radionica ima za cilj da vodi mlade učesnike kroz lavirint poslovnih klasifikacija. Radionica je skrojena po meri znatiželjnih mladih željnih istraživanja izvan uobičajenog, u nepregledni pejzaž poslovnih struktura i tipova. Aktivnost nudi spoj praktičnog istraživanja, saradnje i kreativnog izražavanja gde će mladi ljudi putovati kroz različite poslovne modele i njihove nijanse.

Kompetencija: FINANSIJSKA I EKONOMSKA PISMENOST

Ciljevi:

Osposobiti učesnike za razumevanje i razlikovanje različitih vrsta poslovnih klasifikacija

Osnažiti učesnike sa temeljnim znanjem o različitim poslovnim strukturama, postavljajući temelje za buduće preduzetničke poduhvate ili informisane izbore karijere.

Olakšati interaktivne rasprave i saradničke aktivnosti, osiguravajući mladim pojedincima ne samo da uče, već i aktivno učestvovati u ulogama i uticajima različitih poslovnih modela u scenarijima stvarnog sveta i kontekstualizuju uloge i uticaje različitih poslovnih modela.

Materijali:

Stari časopisi

Makaze

Markeri

Flipčart

Lepak

Opis:

Korak 1: Probijanje leda i uvod (10 minuta)

Predstavićete temu i cilj radionice. Obavestite učesnike da će raditi kolaž. Podelite materijale (stare časopise, flomastere, makaze, lepak).

2. korak: grupna aktivnost - istraživanje i izrada kolaža (90 minuta)

Podelite učesnike u 5 grupa. Svakoj grupi dodelite 3 vrste poslovanja. Uputite grupe da istražuju dodeljene vrste poslovanja na mreži.

Zadatak za grupe:

1. Ukratko opišite svaku vrstu poslovanja na temelju njihove prirode, funkcije, vlasništva, veličine ili čak njihovih ciljeva.
2. Navedite primere iz stvarnog sveta (može se pronaći na internetu ili iz ličnog iskustva).

Nakon što je istraživanje obavljeno, grupe bi trebale izraditi kolaž koji će predstavljati njihova otkrića.

Svaka grupa predstavlja svoj kolaž i nalaze većoj grupi.

Korak 3: Ispitivanje i razmišljanje (20 minuta)

Voditelj kroz prezentaciju daje sažeti pregled vrsta poslovanja. Voditelji vode raspravu sledećim pitanjima:

Šta su učesnici naučili?

Šta ih je iznenadilo?

Ima li kakvih vrsta poslovanja koje bi želeli dodatno istražii?

Materijal za voditelja

Samostalno vlasništvo: Najjednostavniji oblik poslovanja, u vlasništvu i pod upravom jedne osobe. Vlasnik je direktno odgovoran za svu imovinu, obaveze i poslovanje preduzeća.

Korporacija: poslovni subjekat koji je odvojen od svojih vlasnika. Može sklapati ugovore, tužiti, biti tužena i sama odgovara za svoje dugove.

Društvo sa ograničenom odgovornošću (LLC): Kombinuje elemente partnerstva i korporacije. Vlasnici imaju ograničenu osobnu odgovornost za poslovne dugove.

Franšiza: Ugovor koji omogućuje pojedincima da vode vlastitu filijala veće firme koristeći poslovni model firme, marku i podršku.

Start-up: Novi poslovni poduhvatu u ranim fazama poslovanja. Novoosnovana preduzeća obično su inovativna i teže brzom rastu, često u tehnološkim industrijama.

Društveno preduzeće: preduzeće koje ima specifične društvene ciljeve. Iako im je cilj ostvariti profit, primarni cilj je dobrobit društva, bilo kroz svoje proizvode/usluge ili korištenjem svoje dobiti.

Andeoski investitori: Pojedinci koji daju kapital za pokretanje poslovanja, obično u zamenu za vlasnički kapital ili konvertibilni dug. Često pružaju više od samog novca; također mogu ponuditi menadžersku stručnost ili veze s industrijom.

Poslovanje e-trgovinom: preduzeća koja posluju na mreži i bave se kupovinom ili prodajom robe ili usluga putem interneta.

Fizičko poslovanje: Tradicionalno poslovanje koje nudi svoje proizvode ili usluge svojim kupcima licem u lice u kancelariji ili trgovini.

Uslužni posao: Pruža nematerijalne proizvode, poput stručnosti, umesto fizičke robe. Primeri uključuju konzultantske firme, salone, radionice za popravak i škole.

Proizvodni posao: Kupuje proizvode u sirovom obliku i izrađuje gotove proizvode koji se zatim prodaju potrošačima ili drugim firmama.

Distributer: Poduzeće koje kupuje proizvode od proizvođača ili veletrgovca i prodaje ih potrošačima ili trgovcima na malo.

Maloprodaja: prodaje izravno potrošačima, bilo na fizičkoj lokaciji ili online.

Zadruga (Co-op): u vlasništvu i njome upravljaju njeni članovi za njihovu dobrobit. Svaki član doprinosi temeljnom kapitalu i akcije u kontroli firme na temelju načela jedan član, jedan glas.

Neprofitna organizacija: Deluje u svrhu koja nije profit, kao što su dobrotvorne svrhe, obrazovanje ili zagovaranje.

B2B (Business-to-Business (Firma firmi)): Firme koje prodaju proizvode ili usluge drugim firmama.

B2C (Business-to-Consumer (Firma potrošaču)): firme koje prodaju direktno pojedinačnim potrošačima.

Slogan/motivacijski izraz

"Istražujući poslovne prejzaže, gradimo znanje zajedno!"

Zapažanja/Predlozi

1	Razmislite o korištenju digitalnih alata kao što je PADLET za ekološki prihvatljiviji pristup i interaktivno iskustvo.
2	<p>PowerPoint prezentacija na kraju može dublje prodreti u odabrane vrste poslovanja, nudeći jasnoću i odgovore na pitanja.</p> <p>Pobrinite se da učesnici citiraju izvore iz kojih prikupljaju informacije tokom istraživanja.</p> <p>Voditelji mogu unapred odabrati određene vrste poslovanja ako smatraju da su neki relevantniji ili edukativniji za njihovu publiku, na primer što je društveno preduzeće, što je nevladina organizacija, što je start-up itd.</p> <p>Preporučeno za korištenje: Društveno preduzeće: https://www.youtube.com/watch?v=1ecKK3S8DOE</p>

"Putovanje kroz EntreComp"

Područje kompetencije: RESURSI

Veličina grupe: 12-24 učesnika

Vreme: 3 sata

Pregled

U današnjem dinamičnom preduzetničkom svetu, razumevanje samog sebe je ključno. Ova radionica se razvija oko holističkog razumevanja ličnih preduzetničkih kompetencija, spajajući srce, glavu i ruku – stav, znanje i veštine. Kroz to će učesnici biti upoznati s okvirom EntreComp, ključnim alatom za preduzetnike početnike.

Kompetencija: SAMOSVESNOST & SAMODELOTVORNOST

Ciljevi:

Olakšati učesnicima promišljanje i prepoznavanje svojih preduzetničkih kompetencija.

Podsticati kreativno razmišljanje i dublje razumevanje odnosa znanja, veština i stavova u preduzetništvu.

Na prijateljski način predstaviti i EntreComp okvir za mlade umove i podstići vršnjačko učenje i raspravu kroz zajednička lična razmišljanja.

Materijali

Papir i olovke

Projektor

EntreComp Cvet vizualni dodaci (štampani primerci)

Uputstvo

Korak 1: Postavljanje pozornice (40 minuta)

Započnite sesiju pozivanjem učesnika na brejnstorming o konceptu kompetencije. Uvesti koncept trougla kompetencija – znanja, veština i stavova, naglašavajući njihov međusobni odnos.

Korak 2: Mapiranje ličnih kompetencija (50 minuta)

Usmerite učesnike da skiciraju ljudsku figuru. Zamolite ih da posmatrati svoje preduzetničke sposobnosti i zabeleže ih na crtežu:

Mozak = Znanje

Srce = Stavovi

Ruke = veštine

Nakon pojedinačne introspekcije formirajte parove i podstaknite ih da podele svoje ilustracije i razgovaraju o njima.

Korak 3: Raspakujte EntreComp okvira (60 minuta)

Unapred postavite tri različite tačke po sobi, svaka tematski na jednom od EntreComp područja:

Stanica 1: IDEJE I MOGUĆNOSTI

Stanica 2: Resursi

Stanica 3: U akciju

Podelite učesnike u tri grupe. Svaka grupa se menja između stanica svakih 20 minuta. Na svakoj stanici voditelji objašnjavaju specifično područje kompetencija, pojašnjavajući kompetencije opipljivim primerima i metodama za njihovo negovanje.

Korak 4: Razmišljanje i put napred (30 minuta)

Dovedite sve učesnike plenarne sednice. Vodite vođenu raspravu kako biste pomogli učesnicima da odražavaju uvide iz sesije.

Pitanja za debriefing:

Koja vam se preduzetnička kompetencija najviše dopala i zašto?

Kako se vaše razumevanje 'kompetencije' razvilo nakon ove sesije?

Koji vam je aspekt okvira EntreComp bio nov ili iznenađujući?

Kako planirate njegovati i primeniti svoje preduzetničke kompetencije u stvarnim scenarijumima?

Slogan/motivacijski izraz

"Otkrijte sebe, osmislite svoj preduzetnički put."

Zapažanja/Predlozi

1	Razmotrite integraciju priča iz stvarnog života ili studija slučaja tokom objašnjenja EntreComp okvira kako biste koncepte učinili povezanim.
2	Nakon sesije, materijal koji sažima EntreComp okvir mogao bi biti koristan za buduću referencu učesnika. Voditelji bi trebali biti dobro upoznati sa okvirom EntreComp i biti spremni s relevantnim primerima i vežbama za dublje uključivanje učesnika.

Izgradite vlastito društveno preduzeće

Područje kompetencije: U DELO

Veličina grupe: Prikladno za grupe od 12-24 učesnika

Vreme: Približno 140 minuta

Pregled

Učesnici će učestvovati u interaktivnoj sesiji čiji je cilj podstaknuti kreativnosti, podstaknuti timski rad i razumevanje glavnih stupova osnivanja društvenog preduzeća. Do kraja sesije, timovi će konceptualizirati društveno preduzeće i predstaviti ga, primajući povratne informacije za poboljšanje i sticanje praktičnog razumevanja prejaža društvenog preduzetništva.

Sposobnost: preuzimanje inicijative

Ciljevi

Osposobiti učesnike za razmišljanje i stvaranje jedinstvenih rešenja, usredsređujući se na društvene potrebe kojima se društveno preduzeće može pozabaviti.

Podstići nesvakidašnje razmišljanje, podstičući učesnike da istražuju inovativne ideje izvan konvencionalnih modela društvenog preduzeća.

Omogućiti učesnicima da shvate osnove društvenih preduzeća, razlikujući ih od tradicionalnih preduzeća.

Osposobiti učesnike da samouvereno artikulišu i prezentovati svoje preduzetničke ideje, osiguravajući jasnoću i delotvornu komunikaciju.

Materijali

- Flipčart i flomasteri
- Šareni papir, A4 papir,

Korak 1: Probijanje leda i uvod (10 minuta)

Predstavićete cilj sesije.

Podstaknite učesnike da podele primere poznatih društvenih preduzeća kako bi postavili kontekst.

Korak 2: Stvorite vlastito društveno preduzeće (60 minuta):

Podelite učesnike u male timove (svaki po 3-4 člana).

Podelite brošure, flipčart papire i markere.

Uputite timove da osmisle društveno preduzeće koristeći sledeća vodeća pitanja:

Pitanja za materijale:

ŠTA? – Koja je osnovna ponuda vašeg preduzeća?

ZAŠTO? – Koje društvene potrebe rešava? Zašto je inovativan?

KAKO? – Koja su sredstva potrebna? Koja je strategija lansiranja i slogan?

KADA? – Vremenski okvir za pokretanje i potencijalni razvoj.

GDE? – Opseg preduzeća (lokalni, nacionalni, međunarodni) i potencijalni spoljašnji resursi.

Korak 3. Prezentacija i povratne informacije (35 minuta):

Timovi predstavljaju svoje ideje o socijalnom preduzetništvu.

Omogućite pitanja i odgovore nakon svake prezentacije, omogućujući konstruktivne povratne informacije.

Korak 4. Ispitivanje i razmišljanje (35 minuta):

Pokrenite raspravu o grupnoj dinamici, procesu stvaranja, društvenom uticaju i individualnim doprinosima.

Istražite osećaje o povratnim informacijama i potencijalnoj stvarnosti ovih poslovnih ideja.

Završite priznanjem za doprinos svih i velikim aplauzom.

Slogani/inspirativni izrazi:

"Stvaranje uticaja, jedna ideja po jedna."

"Društveno preduzeće: Gde strast susreće svrhu."

Opažanja:

Zapažanja/Predlozi

1	Ova sesija dopunjuje teorijske module o socijalnom preduzetništvu, premošćujući znanje sa praktičnim iskustvom. Za optimalan učinak, uradite ovo nakon što ste uspostavili temeljno razumevanje koncepta pomoću vežbe 18. Ona se neprimetno povezuje sa drugim srodnim vežbama, osiguravajući kontinuitet u procesu učenja.
2	Takođe, voditelj može razmisliti o korištenju videa koji objašnjava što je društveno preduzeće kako bi podsetio učesnike na koncept socijalnog preduzeća. Predloženi videozapis: https://www.youtube.com/watch?v=1ecKK3S8DOE&t=7s

Rečnik

Kompetencija

U kontekstu okvira EntreComp, kompetencija se shvata kao skup znanja, veština i stavova.

Preduzetništvo

Preduzetništvo je kada delujete na osnovu prilika i ideja i pretvarate ih u vrednost za druge. Vrednost koja se stvara može biti finansijska, kulturna ili društvena.

Ishodi učenja

Ishodi učenja su izjave o tome što učenik zna, razume i može učiniti nakon završetka učenja. Takve se izjave mogu osmisliti i koristiti za obrazovno planiranje i razvoj kurikuluma ili za različite vrste odgovornosti kao što je pravna odgovornost ili profesionalna odgovornost.

Učesnici

Učesnici su pojedinci, grupe i organizacije sa direktnim i nedirektnim interesom za aktivnosti stvaranja vrednosti i njihov učinak.

Stvaranje vrednosti

Stvaranje vrednosti rezultat je ljudske aktivnosti transformacije svrsishodnih ideja u delovanje koje stvara vrednost za nekoga ko nije ta sama osoba. Ta vrednost može biti društvena, kulturna ili ekonomska.